

KRISTITTYNÄ SUOMESSA

Opettajan opas

LUKIJALLE

Kristittyinä Suomessa –rippikoulukirjan opettajanopas haluaa rohkaista sinua haasteellisessa tehtävässä: maahanmuuttajien ja ulkosuomalaisien rippikoulujen kehittämistyössä.

Kristittyinä Suomessa –rippikoulukirja on kirjoitettu maahanmuuttajille ja ulkosuomalaisille nuorille, jotka käyvät rippikoulunsa Suomessa. Kirjan ensimmäinen luku on johdanto kristilliseen uskoon, ja toinen luku kertoo oman kirkkomme käytännöistä ja suomalaisesta seurakuntaelämästä.

Tämä opettajan opas antaa taustatietoja rippikoulujen suunnittelun tueksi. Piispainkokous on hyväksynyt seitsemän rippikoulukirjaa: kuusi kirjaa nuorten rippikouluihin ja yhden aikuis- ja sotilasrippikouluihin. Jokaiseen kirjaan kuuluu myös opettajan opas. Yhdessä ne muodostavat hyvän ja kattavan kokonaisuuden rippikoulupedagogiikasta ja -metodiikasta. Suosittelemme niihin tutustumista, koska niiden pedagogiset linjaukset ja menetelmäkoosteet ovat sovellettavissa myös maahanmuuttaja-aikuisten ja ulkosuomalaisnuorten rippikouluihin. Liitteessä 1 on yhteenveto kirjallisuudesta.

Opettajan oppaassa olevat kuvaukset eri kulttuuri- tai kielitaustojen merkityksestä rippikoulun toteutukseen ovat hyvin yleistäviä eivätkä tee oikeutta yksittäisen maan tai maanosan kulttuurin rikkaukselle ja monipuolisuudelle. Kuvausten kirjoittajat ovat maahanmuuttaja- tai ulkosuomalaistyön kokeneita työntekijöitä, jotka ovat rohjenneet pelkistää ja seuloa omasta kokemusvarastostaan keskeisimmät asiat, jotka tulevat esiin jokaisessa rippikoulussa. Kuvaukset on tarkoitettu avuksi, kun kohtaa omassa rippikoulussaan ensimmäisiä kertoja eri kulttuureista tai maista tulevia osallistujia.

Maahanmuuttajien ja ulkosuomalaisien rippikoulutyön tekee haastavaksi ja innostavaksi se, että opettaja kutsutaan kylvämään maahan, jota ei ole perinteisen kirkollisen kulttuurin välinein kylvämiselle valmisteltu. Siemenen itäminen on aina ihme. Näistä lähtökohdista se on sitä kaksin verroin. Tavallisen seurakuntatyön keskelle tämä tuo aivan uudenlaisen työmaiseman. Ja ilon! Maahanmuuttajat ja ulkosuomalaiset nuoret rikastuttavat kirkkomme seurakuntaelämää: oppimisen prosessi on molemminpuolista.

Kristittyinä Suomessa –rippikoululaisen kirja ja opettajan opas ovat syntyneet Kirkkohallituksen rippikouluprojektissa. Projektiryhmän jäsenet ovat toimineet sekä rippikoululaisen kirjan että opettajan oppaan toimituskuntana.

Projektiryhmän jäsenet ovat: Marketta Antola (Vuosaaren seurakunta, Helsinki), Jouni Heiskanen (Suomen Lähetysseura), Erkki Jokinen (Helsingin seurakuntayhtymä), Timo Keskitalo (Kansainvälinen srk), Jarmo Kokkonen (Kirkon kasvatus ja nuorisotyö, alkaen 1.1.2005), Elise Kyttä (Nuorten Keskus), Marja-Liisa Laihia (Kirkon maahanmuuttajatyö), Ari Lindqvist (Merimieskirkko), Orlando Molina (Helsingin hiippakunta), Leena Märsylä (Kirkon ulkosuomalaistyö), Marja Pesonen (Kirkon kasvatus ja nuorisotyö, vuoden 2004 loppuun), Ilmari Syrjälä (Helsingin seurakuntayhtymä), Pekka Tukeva (Kirkon kasvatus ja nuorisotyö, vuoden 2004 loppuun) ja Heidi Watia (Jyväskylän kaupunkiseurakunta).

OPPIMISTA KOLMEN KULTTUURIN JÄNNITTEESSÄ

Pelissä on aina vähintään kolme eri kulttuuria, kun maahanmuuttajalle tai ulkosuomalaiselle pidetään rippikoulua. Mukana on oppilaan kulttuuri, opettajan kulttuuri ja Raamatun kulttuuripiiri. Meille suomalaisina on melkoinen haaste yrittää sukeltaa Raamatun maailmaan ja ymmärtää sen ilmaisuja ja ajatuskulkua. Toinen seikkailu on oppilaan maailmankuvan ymmärtäminen. Molemmat haasteet ovat omiaan rikastuttamaan maailmankatsomustamme ja ymmärrystämme kristillisestä uskosta.

Rippikoululaisella on myös edessään kahteen kulttuuriin tutustuminen, nimittäin Raamatun maailmaan ja suomalaisuuteen. Oppilas on todennäköisesti motivoituneempi toiseen näistä kahdesta. Joillekin opiskelijoille kirkon jäsenyys merkitsee osallisuutta suomalaisuuteen. Tällöin opettajalla on edessään vaikea tehtävä kristilliseen uskoon johdattamisessa. Kristinuskoko ei ole lähtöisin Suomesta, eikä ole oikein esittää uskoamme nurkkakuntaisena tai kansallisena asiana. Tehtävämme on johdattaa oppilas yhteen, pyhään ja yhteiseen seurakuntaan. Jos oppilas ei ole lainkaan kiinnostunut suomalaisesta tavasta uskoa tai kokee sen jopa vastenmielisenä, opettajalla on suuri vaara loukkaantua. Vaikka tehtävämme ei ole tehdä oppilaasta suomalaisesti uskoaan ilmaisevaa ihmistä, on silti tärkeää, että oppilas oppii ymmärtämään suomalaista tapaa uskoa. Opettajan loukkaantuminen ei auta oppilasta. On siis hyvä tunnistaa omat tunteensa. Kulttuurishokki on luonnollinen reaktio, joka koskee niin opettajaa kuin oppilastakin muuttuvissa olosuhteissa. Molemmille on luontaista vastustaa kaikkea uutta ja vierasta.

Ulkosuomalaisten lapsilla on aivan oma kamppailunsa. Asuinmaassa heillä saattaa olla vierauden tunne, joka ankkuroituu haaveenomaiseen Suomeen. Vanhempien toiveissa voi olla, että rippikoululeiri toimii suomalaistamiskurssina. Suomessa sukulaiset pitävät nuorta aivan suomalaisena, mutta sisällään nuori tuntee olevansa tyystin erilainen kuin mitä häneltä suomalaisena odotetaan. Syntyy identiteettikriisi ja syvä vierauden tunne: juuret ovat aina jossain muualla. Rippikoulutilanteessa tämä saattaa ilmetä aggressiivisena kapinointina kaikkea suomalaisuutta kohtaan. Taitava opettaja erottaa kristillisen uskon oppilaan identiteettiä tukeväksi alueeksi, joka ei ole suomalaisuuden eikä asuinmaan omaisuutta, vaan rippikoululaisen omaa aluetta.

Monesti oppilaan kulttuuri on paljon lähempänä Raamatun ajan tapoja tai Raamatun opettamia arvoja, kuin meidän kulttuurimme. Tästäkin syystä olisi suuri tappio kirkollemme, jos maamme muuttaneet uudet seurakuntalaiset muuttuisivat aivan suomalaisiksi. Yhtä lailla olisi valitettavaa, jos ulkomailla asuvat suomalaiset eivät osaisi elää uskoaan todeksi muutoin kuin suomalaisen kulttuurin kautta. Rippikoululainen tarvitsee opettajan arvostusta omaa taustaansa kohtaan. Hänen maailmankuvansa tarjoaa monia arvokkaita siltoja kristillisen uskon ymmärtämiseen ja syventää myös opettajan uskoa. Ilman rohkaisua oppilas saattaa kuvitella, että hänen oma taustansa on sopimaton rippikoulussa esiin tuotavaksi. Jos hänen kulttuurinsa ei pääse esille, oppiminen jää ulkokohtaiseksi. Rippikoululaisella saattaa olla myös syviä pettymyksiä suhteessa suomalaisuuteen ja suomalaiseen kristillisyyteen. Hän saattaa olla kuitenkin liian kohtelias voidakseen tuoda näitä julki. Opettajan pitää tulla vastaan näissä asioissa. Opettajan tehtävänä on rakentaa suomalaisesta kristillisyydestä ulos suuntautuvia siltoja, joiden toisen pään kiinnityskohdan vain rippikoululainen tietää. Monet näistä silloista löytyvät yllätykseksemme aivan sellaisenaan Raamatun tekstistä.

SISÄLLYS

1. Kirkon ja seurakunnan yhteyteen	5
2. Elämme, uskomme ja rukoilemme	8
3. Kokemuksia rippikoulusta	12
4. Kulttuurien rikkaus rippikoulussa	14
4.1 Havaintoja venäjänkielisestä rippikoulutyöstä paluumuuttajien kanssa	14
4.2 Rippikoulutyö vironkielisten maahanmuuttajien parissa	21
4.3 Maailmanlaajuisen roomalaiskatolisen kirkon ja ympäristön vaikutuksia rippikouluopetukseen	24
4.4 Kiinalaisia kysymyksiä kristinuskosta - huomioita kiinankielisten kanssa tehdystä rippikoulutyöstä	30
4.5 Rippikoulu ja kasteopetus afrikkalaisten maahanmuuttajien parissa	33
4.6 Rippikoulu ja kasteopetus arabiankielisestä ympäristöstä tuleville	36
4.7 Ulkosuomalainen nuori rippikouluryhmässä	41
5. Kristittynä Suomessa –kirjan käyttö rippikoulussa	47
Kirjallisuutta ja materiaalia	48

1. Kirkon ja seurakunnan yhteyteen

Kristittyinä Suomessa –kirjan lukijalla ja rippikouluun osallistuvalla voi olla monenlainen elämänhistoria ja tausta. Rippikoulun suunnittelun perustaksi on tärkeää selvittää, millainen kosketus hänellä on kristilliseen perinteeseen ja kulttuuriin, millaisia kokemuksia hänellä on suomalaisesta evankelis-luterilaisesta kirkosta ja mitä hän jo tietää kirkosta ja sen uskonsisällöstä. Mitä asioita hän haluaisi oppia tuntemaan syvemmin? Uuden rippikoulusuunnitelman mukaan on olennaista ottaa huomioon rippikouluun osallistuvan omat toiveet ja ne kysymykset, joita hän haluaa pohtia.

Esimerkki A.

Kirkon yhteyteen/rippikouluun hakeutuu sellainen ev.lut. kirkossa kastettu henkilö,

- joka on osallistunut uskonnonopetukseen koulussa ja/tai on saanut opetusta seurakunnassa tai mahdollisesti jonkin muun kristillisen yhteisön piirissä kotimaassa tai asuessaan ulkomailla
- joka ei ole saanut minkäänlaista tai hyvin vähäistä kristillistä opetusta. Tällainen tilanne on mahdollinen, jos esimerkiksi nuori on asunut vanhempiensa kanssa koko lapsuutensa ulkomailla.

Esimerkki B.

Kirkon yhteyteen/rippikouluun hakeutuu ulkomailla asuva kastamaton Suomen kansalainen, nuori tai aikuinen

- joka on osallistunut uskonnonopetukseen koulussa ja/tai on saanut opetusta seurakunnassa tai mahdollisesti jonkin muun kristillisen yhteisön piirissä
- joka ei ole saanut minkäänlaista kristillistä opetusta

Esimerkki C.

Kirkon jäseneksi hakeutuu Suomeen muuttanut toisen kristillisen kirkon tai yhteisön jäsen,

- joka on saanut oman tunnustuksensa mukaisen kasteopetuksen tai
- joka ei ole saanut oman tunnustukseensa liittyvää opetusta.

Esimerkki D.

Kirkon jäseneksi hakeutuu kastamaton ulkomaalainen,

- joka on elänyt kristillisen kulttuurin keskellä,
- joka ei ole elänyt kristillisessä ympäristössä, vaan tulee toisenlaisen uskonnollisen kulttuurin piiristä.

Esimerkit havainnollistavat, miten monimuotoisia rippikouluun hakeutuvan lähtökohdat voivat olla. Taustalla voi olla henkilökohtainen uskonnollinen etsintä, kaipaus kirkon yhteyteen. Joku haluaa kirkollisen vihkimisen. Perusteena voi olla myös tarve jäsentyä suomalaiseen elämäntapaan, johon oleellisena osana näyttää kuuluvan kirkon jäsenyys. Riippumatta siitä, mitkä kulloinkin ovat rippikouluun hakeutumisen syyt, on oppimiselle olemassa jokin henkilökohtainen peruste ja siten myös valmius oppimiseen. Siihen on suunnittelussa mahdollista ja myös mielekästä tukeutua. Tällöin toteutuu Rippikoulusuunnitelman 2001:n perusajatus: elämäkokemusten ja –kysymysten, kirkon uskon, jumalanpalveluselämän yhdistäminen seurakuntayhteyden syntymiseksi.

Maahanmuuttajien ja ulkosuomalaisten rippikoulussa liikutaan monella ulottuvuudella. Armon opetus voi kohdata legalistista tai menestysteologista vastustusta. Toisaalta osallistujat saattavat puhua avoimemmin Jumalasta ja nähdä hengellisen ulottuvuuden. Yksilöllisyys oudoksuttaa, mutta toisaalta yhteisöllisyys voi olla joskus heille itselleenkin rasite. Usein he tietävät vastaukset esittämiinsä kysymyksiin, mutta tarvitsevat tukea soveltaakseen niitä arkielämäänsä.

Rippikoulu on osa kotoutumista suomalaiseen elämään. Seurakunta voi tarjota esimerkiksi rippikouluja osana maahanmuuttajien kotouttamista palvelevina toimintoina (ns. rinnasteinen toiminto). Monet maahanmuuttajat kokevat jäävänsä jatkuvasti vaille tietoja, joita he kovasti kaipaavat. Tällaisiin tietoihin kuuluvat myös kristillisen kirkon elämä ja toiminta. Kunnallinen kotouttaminen on uskonnollisesti sitoutumatonta, mutta monien kuntien kotouttamistiedotustilaisuuksissa ollaan valmiita jakamaan tietoa seurakunnan palveluista ja seurakunnan työntekijöille annetaan aikaa ohjelman sisällä. Esimerkiksi suurin osa pääkaupunkiseudun paluumuuttajista löytää tiensä aikuisrippikouluihin yhteistyönä tehdyn kotouttamisohjelman välityksellä. Kiinnostus seurakunnan asioihin on suurimmillaan juuri silloin, kun ihmiset vielä etsivät paikkaansa uudessa yhteiskunnassa. Kotiin tullut tervetuloivotus oman seurakunnan rippikouluun tai toimintaan on tärkeää. Tässä käytännöt vaihtelevat postikortista kotikäyntiin.

Kaste ja kirkkoon liittyminen

Kirkon jäseneksi tullaan kasteessa. Kasteen voi suorittaa konfirmaatiomessun edellä, omana erillisenä juhlana tai osana seurakunnan jumalanpalvelusta. Kaksikielisyys tuo hienon kokemuksen koko seurakunnalle.

Kastaminen edellyttää kirkolta opetusta. Aikuistenkin kohdalla kysymys on keskeisesti kasteopetuksesta. Siihen liittyy oleellisena osana heidän hengellisten ja elämäntarkoituksellisten kysymystensä käsittely. Ne, jotka on oikein kastettu, mutta jotka eivät kuulu evankelis-luterilaiseen kirkkoon, otetaan kirkon yhteyteen siten, että he tunnustavat kirkon tunnustuksen. Kirkon yhteyteen ottamisen edellytys on tarpeellisen opetuksen antaminen jäseneksi pyrkivälle. Opetuksen järjestäminen on seurakunnan tehtävä. Opetuksen sisältöä ohjaa kirkon tunnustus. Sen on oltava kirkolliskokouksen hyväksymän kristinopin mukaista.

Maahanmuuttajalta voi puuttua kastetodistus, vaikka hän olisikin saanut kristillisen kasteen. Syynä voivat olla kasteen olosuhteet, joissa kyseistä todistusta ei ole voitu kirjoittaa. Näin on usein ollut esimerkiksi entisen Neuvostoliiton alueelta muuttaneilla. Todistus saattaa olla myös käsinkirjoitettu paperi, joka on vihon reunasta repäisty tai kappale ruutupaperia Virosta, saksalaisten sotavankileiriltä kesältä 1942. Jos kasteen suorittaneella kirkolla ei ole käytäntönä kirjoittaa kastetodistuksia, kasteen todistamiseksi käytetään vakuutusta kristillisestä kasteesta. Siinä konfirmoitava ilmoittaa olevansa kastettu ja pyrkii mahdollisuuksien mukaan selvittämään kasteensa yksityiskohdat. Joskus kastetulla ei ole niistäkään muuta tietoa kuin tapahtumapaikka, kenties kaupungin tarkkuudella. Tässä asiassa on syytä luottaa ihmiseen. Kirkkomme ei uusi kristillistä kastetta, joka on toimitettu vedellä Kolmiyhteisen Jumalan nimeen. Yleisen pappeuden pohjalta on monesti vakuutettava, että salaakin toteutettu maallikon toimittama kaste samoin kuin muissa kirkkokunnissa suoritettu kristillinen kaste on pätevä. Mikäli kasteesta ei ole varmaa tietoa eikä henkilöllä ole ketään, keneltä asiaa enää kysyä, silloin kaste toimitetaan.

Moni maahanmuuttaja toivoo kirkkoon liittymisensä jälkeen avioliiton kirkollista siunausta. Joku on toivonut sitä jopa vuosikymmenien jälkeen avioliiton rekisteröinnistä. Esimerkiksi entisessä Neuvostoliitossa oli lähinnä vain siviilivihkimisiä, koska kirkollinen siunaaminen oli hankalaa.

Seurakunnan jäseneksi ottaminen edellyttää tällä hetkellä kotipaikkaa Suomessa. Kun ulkomaalainen pyrkii kirkon jäseneksi, on ensin selvítettävä, onko rekisteritoimisto tehnyt päätöksen, että hänellä on kotipaikkaoikeus Suomessa. Henkilö voi tulla vain kotipaikkaansa vastaavan suomen- tai ruotsinkielisen seurakunnan jäseneksi. Kirkkoon liittymisasiakirjat on viisainta laatia yhdessä ja samalla kertoa niiden merkityksestä. Jäsenyys on kirkossamme virallista. Samalla moni kaipaa tietoa verotusjärjestelmästä, jonka piiriin jäsenyyden myötä tullaan. Monelle voi olla uutta se, että sosiaalituki tai työttömyyskorvaus eivät kuulu kirkollisveron piiriin. Asiakirjoihin liitetään mukana seuraavien lasten kastetodistukset sekä tarvittaessa suostumuspaperi. Monilla maahanmuuttajilla voi olla aiempien elämäkokemusten takia pelko kaikkea rekisteröitymistä kohtaan. Siksi on hyödyllistä kirkkoon liittymisen yhteydessä keskustella tarvittaessa tästä teemasta.

Seurakunnan jäsenyysehtoihin on mahdollisesti lähitulevaisuudessa tulossa muutoksia. Muutoksessa on olennaista, että kotikunnan olemassaolo ei enää olisi kirkon jäsenyyden ehdoton edellytys eli valtio ei ulkomaalaisten osalta määrittäisi, kuka saa olla kirkon jäsen. Piispainkokouksen asettama työryhmä jätti 8.8.2003 piispainkokoukselle mietintönsä Maahanmuuttajien jäsenyys seurakunnissa ja kirkkolainsäädännön tarkistaminen (sarja B 2003:7). Eri tahoilta pyydetty lausunnot olivat myönteisiä. Piispainkokous (kevät 2004 § 19) päätti lähettää asian kirkkohallitukselle valmisteltavaksi muun lainsäädännön yhteydessä.

Ohjeita

Kirkkoon liittymisen ja jäsenyyden edellytyksiä käsitellään tarkemmin seuraavissa Kirkkohallituksen ohjeissa. Ne löytyvät seuraavasta Internet-osoitteesta: <http://www.evl.fi/kkh/y/kirjeet/>. Niitä voi myös tilata kirkkohallituksen julkaisumyynnistä puh. (09) 1802 315 ja (09) 1802 229.

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 19/2003 (10.6.2003) sisältää alla olevat kaksi asiakirjaa:

1. Kirkkoherran viraston hoidon ohjeet 1.8.2003 Kirkkoon liittyminen (sisältää säädöspohjan ja liittymislomakkeet)
2. Kirkkoherranviraston hoidon ohjeet 1.8.2003 Ohjeet kasteasioihin (sisältää tällä hetkellä voimassa olevan säädöspohjan ja lomakemallit)

2. Elämme, uskomme ja rukoilemme

Rippikoulusuunnitelma 2001 on luonteeltaan puitesuunnitelma. Siinä määritetään kirkolle yhteiset rippikoulun lähtökohdat ja perusteet. Jokaisessa seurakunnassa sovelletaan Rippikoulusuunnitelma 2001:n tavoitteita koko seurakunnan sekä jokaisen yksittäisen rippikoulun näkökulmasta.

Rippikoulu on seurakunnan yhteinen tehtävä, jossa ovat mukana kaikki työalat ja eri työntekijäryhmät paikallisesti tarkoituksen mukaisella tavalla.

Rippikoulusuunnitelma 2001 korostaa paikallisuuden huomioon ottamista. Kunkin seurakunnan rippikoulun runkosuunnitelmassa hahmotetaan paikalliset, kulttuuriset lähtökohdat ja kehittämishaasteet. Runkosuunnitelma on kolmivuotinen, pitkän aikavälin suunnitelma. Runkosuunnitelmassa pyritään ottamaan huomioon seurakunnan kaikki erilaiset rippikoulut. On tärkeää koota eri työmuotojen toteuttamien rippikoulujen tiedot samaan suunnitelmaan, jotta kehittäminen ja resurssointi onnistuvat.

Back to basics!

Jokaista rippikoulua varten laaditaan toteutussuunnitelma. Toteutussuunnitelma laaditaan nuorten ryhmälle tai yksittäiselle aikuiselle. Toteutussuunnitelmat ovat luonteeltaan opetussuunnitelmia: niissä sovitaan oppimiskokonaisuuksien keskeiset sisältöalueet ja niiden toteutustavat ja ajoitus. Uuden suunnitelman perushenki on ollut se, että yksittäisistä ja erillisistä tunneista on pyritty eroon. Tavoitteena on nivoa yhteen useita sisältöalueita ja löytää niille yhteiset tavoitteet. Olipa rippikoululainen nuori tai aikuinen, tavoitteena on ottaa rippikoulun toteutuksessa elämäkysymykset tasa-arvoiseen asemaan kirkon uskon ja jumalanpalvelus- ja rukouselämän kanssa. Tämä on erityinen haaste silloin, kun rippikouluun osallistuu ulkomailla asuva tai maahanmuuttaja - nuori tai aikuinen.

Nuorten rippikoulun laajuus on 80 tuntia ja aikuisrippikouluissa vähintään 20 tuntia. Suunnittelun sisällöllisenä pohjana ovat Rippikoulusuunnitelma 2001:n kolme koria: elämä – usko – rukous. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan niin, että niissä on aineksia jokaisesta korista. Rippikoulusuunnitelma on rohkaissut seurakuntia miettimään, mikä on olennaista. Kun rippikoulu rakentuu oppimiskokonaisuuksista eikä erillisistä tunneista, se haastaa karsimaan ja pelkistämään.

Maahanmuuttajien aikuisrippikoulussa on tarkoituksenmukaista keskittyä kirkon jäsenyyden kannalta oleellisiin näkökohtiin sekä osallistujien kysymyksiin. Tällöin toteutussuunnitelma rakentuu muutamasta monipuolisesti suunnitellusta oppimiskokonaisuudesta. Rippikoulun suunnitelma on hyvä jakaa rippikoulun aluksi osallistujille. Jo termi rippikoulu voi olla tuntematon tai sen tausta ja merkitys epäselvä. Siksi on hyvä varata rippikoulun aluksi riittävästi aikaa suunnitelman käsittelyyn sekä rippikoululaisten omien kysymysten kuulemiseen ja suunnitelman tarkentamiseen niiden pohjalta.

Aikuis- ja yksityisrippikoulujen erityishaasteena on seurakuntayhteys-kokonaisuuden mielekäs toteuttaminen ja nivominen osaksi toteutussuunnitelmaa. Seurakuntayhteys-kokonaisuuden tavoitteena on, että rippikouluun osallistuva tuntee seurakunnan ja kirkon toimintaa ja elää seurakuntayhteydessä. Tiedollisesti tämä tavoite on helpompi toteuttaa silloin, kun siihen liitetään sen ydin eli seurakunnan arkielämään ja jumalanpalveluksiin osallistuminen. Tämä sama haaste liittyy myös rukouksen sisältöalueeseen. Miksei myös esimerkiksi yksityisrippikoulu voisi rakentua

vahvasti rukouksen ja jumalanpalveluelämän varaan? Jos se tiivistyy pelkästään kirkon uskon sisältöalueiden tarkasteluun aikuisen oman elämän näkökulmasta, silloin Rippikoulusuunnitelma 2001:n periaate jää toteutumatta. Tämä sama haaste koskee myös esimerkiksi ulkosuomalaisen nuoren rippikoulun alkujaksoa tai seurakuntayhteys-kokonaisuuden toteutumista ennen rippikoulun intensiivijaksoa. Uuden rippikoulun malliohjesäännön mukaan kristillisen järjestön rippikouluun osallistuvan seurakuntayhteys-kokonaisuudesta vastaa kotiseurakunta (<http://www.kirkko.evl.fi/tiedostot/mallit/rippikma.rtf> ja <http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/rippikoulu/SYHT-kortti.pdf>).

Ulkosuomalaisten ja maahanmuuttajien rippikoulujen suurin kehittämishaaste ei ole niiden toteuttaminen, vaan kysymys siitä, mitä tapahtuu niiden jälkeen. Rippikoululaisten on vaikea löytää tietään suomalaisen jumalanpalvelukseen. Tässä voivat olla apuna erikieliset jumalanpalvelukset tai kaksikieliset jumalanpalvelukset, jolloin myös suomalaiset oppivat uutta. Kaste voidaan myös järjestää suomalaisen jumalanpalveluksen yhteydessä. Myös esimerkiksi raamattupiiriin tai pienryhmään osallistuminen on tärkeää, jotta vuorovaikutus muiden kristittyjen kanssa jatkuisi. Pieniltä paikkakunnilta voi maahanmuuttajia ohjata myös kaupungeissa toimivien omakielisten yhteisöjen tilaisuuksiin.

Toiminnallista oppimista Katekismuksen hengessä

Rippikoulusuunnitelma 2001:n tavoite on luonteeltaan toiminnallinen, ei pelkästään tiedollinen. Rippikoulu vahvistaa uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan. Se luo mahdollisuuden kasvaa ja elää jumalanpalvelus- ja seurakuntaelämää. Toisaalta ulkomailla asuvalla nuorella tai eri-ikäisellä maahanmuuttajalla on paljon kysymyksiä, joihin hän haluaa tiedollisia vastauksia. Tässä haastavassa tilanteessa rippikoulun opettajan on oltava rohkea ja uskallettava hakea tarkoituksenmukaisia uusia ja yllättäviäkin toimintatapoja ja opetusmenetelmiä. Keskeistä on seurakuntayhteyden löytäminen ja kokeminen.

Aluksi on hyvä kartoittaa, mitä henkilö jo tietää kristinuskosta ja luterilaisuudesta. Suvun ja perheen ja henkilökohtaisen elämäntilanteen selvittäminen on tärkeää. Samoin on keskeistä tietää, miksi henkilö on hakeutunut rippikouluun tai mitkä ovat hänen erityiskysymyksensä.

Nuorten rippikoulun ajallinen kesto on vähintään puoli vuotta. Myös yksityis- tai aikuisryhmien rippikouluissa pyritään pitkäkestoisempiin rippikouluihin kuin aikaisemmin, vaikka niiltä ei edellytetä kuuden kuukauden ajallista kestoja. Tämä tukee monipuolista oppimista, siihen liittyvää johtopäätösten tekoa ja oman elämän pohdintaa. Kahdenkeskisten tai ryhmän tapaamisten välillä olevat pohdinta- ja oppimistehtävät ovat tärkeä osa rippikoulua. Rippikoulusuunnitelma 2001 korostaa vuorovaikutusta ja keskustelua, yhteistä pohdiskelua seurakunnan työntekijän kanssa. Siksi rippikouluun kuuluu läsnäolovelvoite, mitä on hyvä korostaa. Seurakunnan työntekijällä on puolestaan velvollisuus huolehtia tapaamisten säännöllisyydestä ja prosessin etenemisestä.

Raamattu, erikieliset katekismukset, virsikirja (suomeksi, ruotsiksi, venäjäksi) ja muut laulukirjat ovat rippikoulun keskeisintä materiaalia. Tämän oppaan liitteenä on luettelo erikielisestä materiaalista. Rippikoulussa ensimmäisiä opittavia asioita ovat yleensä Raamattuun tutustuminen tai uskontunnustuksen merkityksen hahmottaminen arkielämässä. Suomalaisessa rippikoulussa on kautta vuosikymmenten käytetty esimerkiksi uskontunnustuksen tai käskyjen ulkoa opettelua. Sitä kannattaa edelleen hyödyntää sekä nuorten että aikuisten kanssa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Omankielinen Raamattu ja katekismus ovat hyviä seurakunnan lahjoja niin nuorelle kuin aikuisellekin. Rippikoulun aikana on tärkeää ohjata tutustumaan myös oman seurakunnan esitteisiin ja seurakuntalehteen. Seurakunnan on hyvä antaa rippikoulunsa käyneille myös suomenkielinen Raamattu ja katekismus. Tällainen luovutustilaisuus voi olla luonteva osa rippikoulun jälkeistä kohtaamista ja seurakunnan arkitoimintaan kutsumista.

Tiimityö ja kasvun tukeminen

Rippikoulusuunnitelma 2001 korostaa tiimityötä ja vapaaehtoisten ohjaajien merkitystä. Suomalaisessa rippikoulussa nuorten isostoiminta on luonteeltaan vertaistukea ja –ohjausta. Se on ollut kirkkomme käytäntö joka antaa nuorille seurakuntalaisille mahdollisuuden toteuttaa opetustehtävää ja yleistä pappetta. Mitä vertaistuki ja vapaaehtoisten opetustehtävä voisi tarkoittaa aikuisten maahanmuuttajien rippikoulussa? Aikuisrippikoulussa työntekijän työparina tai tiimin jäsenenä voi olla seurakunnan vapaaehtoisia - suomalaisia tai seurakuntaan kotiutuneita maahanmuuttajia, jotka tuntevat kulttuuria ja kieltä. Joskus kummi voi käyttää apuna opetuksessa. Esimerkiksi kiinalaisessa seurakunnassa kummi kutsutaan "hengelliseksi ystäväksi". On hyvä, jos kummi tuntee kastettavan kieltä ja kulttuuria; toisaalta on hyvä, jos kummi voi toimia siltana suomalaiseen yhteiskuntaan. Seurakuntayhteyden luomiseksi ja turvaamiseksi olisi tärkeää, että seurakunnassa olisi vapaaehtoisia, jotka voisivat osallistua jumalanpalvelukseen ja muihin seurakunnan tilaisuuksiin rippikoululaisen kanssa. Pastori Heidi Watian kokemus aikuisen kastettavan rinnalla kulkijana on rohkaiseva:

Monella aikuisella kastettavalla on vaikeuksia löytää itselleen kummi – kasteen todistaja, aikuinen kristitty, suomalainen luterilainen. Ehkä läheisiä ei ole, paikkakunnalla ei tunne ketään, ei ehkä rohkene pyytää. Silloin on hyvä, jos seurakunta voi tarjota tai ehdottaa jotain henkilöä kummiksi. Itse olen muutaman maahanmuuttajan kummi. Toisiin minulla on läheisemmät ja kiinteämmät suhteet, toiset ovat jääneet etäisemmiksi. Kuitenkin ajattelen heitä ”kummilapsinani”, uusina kristittyinä, joiden elämä on ainakin esirukouksen päässä omasta elämästäni.

Kummina tunnen olevani tärkeä henkilö hänelle, jonka kummi olen. Kummi on osa perheyhteisöä, joka otetaan mukaan perheen elämään ja tapahtumiin, eräänlaiselle kunniapaikalle. Aikuiselle kastettavalle, uudelle kristitylle, ei ehkä riitä pelkkä ”kummilusikkakummius”, vaan hän odottaa keskustelua ja ohjausta uudesta uskostaan, Raamatusta, mukana oloa jumalanpalveluksissa ja eräänlaista ”vetoa” seurakunnan toimintoihin, esimerkillistä kristittyä lähelleen. Tässä suhteessa on monenlaisia odotuksia ja meidän suomalaisessa kulttuurissamme voi tuntua vaikealta olla ”aikuinen kristitty” toiselle aikuiselle. Uskon asiat ovat helposti vain yksityisasiasia ja niiden avaaminen ”Mitä ajattelen mistäkin kristinuskon, luterilaisuuden uskonkohdasta” voi tuntua vieraalta.

Jos kuitenkin rohkeasti lähtee mukaan kummina - aikuisena kristittyinä voi löytää myös itselleen uutta. Aikuisen kummina oleminen antaa myös itselle, saattaa löytyä läheinen ystäväperhe, aikuinen ystävä itselle uuden kulttuurin piiristä, kielitaitoharjoittelua, ehkä kokonaan uusi kieliharrastus, uutta näkökulmaa oman elämän, arvojen, asenteiden ja uskon arviointiin.

Seurakuntiin muodostuneet rippikoulutiimit ovat vähitellen siirtyneet suunnittelemaan, mutta myös opettamaan ja ohjaamaan rippikoululaisia yhdessä silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Suomalaisen seurakunnan työntekijän tapa toimia opettajana tai työntekijöiden tiimityön seuraaminen voi olla uusi kokemus. Esimerkiksi monen afrikkalaisen tausta on synkretistinen ja aikaisemmassa seurakunnassa on saattanut olla vahva autoritääriin johtaja.

Opettajan voi olla vaikea löytää luontevaa roolia. Muualla opettajaa arvostetaan usein hyvin korkealle eikä keskustelevalta opetusta ole helppo toteuttaa. Rippikoulun opettajan tulee samanaikaisesti sopeutua auktoriteetin rooliin ja samalla pyrkiä edistämään vuorovaikutteista opetustapaa. Toisesta kulttuurista kotoisin olevalle rippikouluun osallistujalle on haasteellista opetella tasavertaista vuorovaikutusta suhteessa opettajaan, uudenlaisia oppimismenetelmiä tai itseohjautuvien tehtävien tekemistä. Tarvitaan molemminpuolista vastaan tulemistä, jotta tässä onnistutaan. Jos rippikoulun opettaja kieltäytyy auktoriteettiasemastaan kokonaan, rippikouluun osallistuva kokee helposti, ettei hän saa sitä opetusta, jota kaipaa. Rippikouluryhmä, jossa on mukana useista erilaisista kulttuureista tulevia, auttaa ylittämään oppimisen esteitä. Rippikouluryhmässä on hyvä ottaa huomioon myös osallistujien erilaiset koulutustaustat.

Suomalainen rippikoulun opettaja joutuu kohtaamaan oman kristillisen ja luterilaisen identiteettinsä, selkeyttämään itselleen kirkon imagoa, luonnetta, oppia, omaa ajatteluaan sekä suhtautumistaan kirkkojen moneuteen ja ekumeniaan.

Ulkosuomalaisten nuorten kohtaamisessa tai maahanmuuttaja-aikuisten rippikoulussa tärkeimmät opettajan taidot ovat:

- rippikoululaisen elämäntilanteen tuntemus ja kunnioitus
- luterilaisen uskon ja identiteetin henkilökohtainen syventäminen
- rippikoululaiseen tai rippikouluryhmään sitoutuminen,
- joustavuus ja kärsivällisyys moninaisten haasteiden keskellä
- myönteinen asenne, myönteinen asenne, myönteinen asenne
- yhteistyökyky ja verkostojen hyödyntäminen
- riittävät resurssit (opetusmateriaali, aika, kokemus, kielitaito).

Uudistuvan rippikoulun oppimiskäsitykset

Rippikoulusuunnitelma 2001 ei pohjaa mihinkään yksittäiseen oppimiskäsitykseen. Siinä on piirteitä kolmesta oppimiskäsityksestä. Rippikoulusuunnitelma korostaa rippikoululaisen oman kokemuksen merkitystä oppimisen ja kasvun lähtökohtana, menetelmänä ja lopputuloksena. Tämä puoli oppimisesta nousee kokemuksellisesta oppimiskäsityksestä. Kun taas korostetaan rippikoululaisen aiemman ja uuden tieto-taidon yhteen liittämistä ja soveltamista käytäntöön, ollaan konstruktivistisen oppimiskäsityksen ydinalueella. Molemmat oppimiskäsitykset näkevät oppimisen yksilön prosessina, vaikka korostavatkin oppimisen sosiaalista ulottuvuutta. Itseohjautuvuus nähdään silloin sellaisena taitona, joka edellyttää vuorovaikutusta toisten kanssa, mutta oppimisen painopiste on yksilöllisessä kasvussa ja muutoksessa. Kolmas oppimiskäsitys korostaa yhteisöllistä oppimista, jossa pitkän tähtäimen päämäärä liittyy lähiympäristön ja -yhteisön muuttumiseen. Yksilöllinen oppiminen on välivaihe; lopulliset oppimistulokset näkyvät vasta lähiyhteisön muuttumisena ja kehittymisenä. Jotta oppiminen voisi olla yhteisöllistä, kontekstuaalista, se edellyttää paikallisen yhteisön ja kulttuurin tuntemista, siihen tutustumista, vuoropuhelua eri kulttuurista tulevan kanssa sekä oman ajattelutavan ja kulttuurin syvällistä pohtimista.

Rippikoulu on osa kirkon jatkuvaa ja ihmisen koko eliniän kestävästä kasteopetuksesta. Tavoitteena on, että rippikoululainen vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä.

3 Kokemuksia rippikoulusta

Kodwo Boateng

About 3 years ago, I began a journey back to Christ by undergoing a learning process that could help re-confirm my faith in Christ and amongst Christ's children. To help me on this journey of re-birth, I sought the help of the leading pastor of the International Evangelical Lutheran Church in Helsinki. The international church was one of the few non-denominational churches in Helsinki and it attracts the interest of almost everyone, even non-Christian or non-committed Christians due first to its location and secondly to its diversity and 'non-threatening' atmosphere.

My Christian background. My relationship with Christianity has been rocky; with lots of ups and downs and doubts. Ten years before my arrival in Finland in 1992, I had 'back-slided' as a Christian. Even though I come from a highly religious and Christian family, my ideas and perception about Christianity were tainted by the increasing loose morals of certain Christians in Ghana, inadequate and confused explanations of the Bible by inexperienced pastors, including the fact that the growing number of churches in country were turning into money making ventures. I had therefore become a doubting Thomas and a cynic. Much more confusing was the fact that, I had been baptised in the Presbyterian Church and educated in Anglican and Catholic boarding schools. Meaning that I had a confusing mixture of Protestant and Catholic biblical doctrinal influences. I now was beginning the confirmation of my faith in Christ and the Church through the Evangelical Lutheran Church.

Organisation of confirmation school. My confirmation classes were very different from that of the normal confirmation schools organised by the various parishes in Finland. In the first place, I was much older than the traditional age of 15 years, when it is normal to enter confirmation camps. I started my confirmation classes at the mature age of 37, with some ill-feeling and doubts about the church.

Secondly, my confirmation classes were a private and individual affair between me and my confirmation teacher. I therefore had no confirmation colleagues, who in some sense become social colleagues or life-mates. At a recent conference on Social Inspiration, one of the speakers alluded to the fact that the one social significance of confirmation schools in Finnish societies was that it acted as one of the sources of social networks for Finns. In that sense, I missed my chance of forming relationships within the Finnish social and cultural context. However, the advantage of such private, and one-on-one relationship with my guardian was that it allowed for intense discussion and sharing of views. The meetings were very cordial and sometimes very intensive in the analysis and discussion of issues.

Another, different aspect of my confirmation school was that we did not have specific location for learning. We often met in available locations that were convenient or closer to where we may be within the week. My confirmation classes also took much longer than the usual schools. Due to lack of time and other extenuating circumstances, we took about 7 weeks or more weeks. We met twice a week when convenient between 15.00-17.00. One last difference was the fact that, I was confirmed alone; which meant that I had to recite the Creed alone in front of the congregation. The highlight of this experience was that I had the opportunity to choose three hymns that were dear to me for my confirmation service.

Lesson Content. Our lessons involved discussing key aspects of the catechism: the Ten Commandments; the Creed; the Sacraments and the Confession, the Lord's Prayer etc. We followed

closely the guidelines and stipulations of the Catechism: Christian Doctrine of the Evangelical Lutheran Church of Finland, approved by the General Synod in 1999.

Even though, I had studied the Ten Commandments in other places, our treatment of it in the class was deeper. The teachings became more relevant and interesting when they were related closely with historical facts and explanations. Our detailed treatment of the creed and the Lord's prayer brought home to me the significance of each word and the impact it had on my faith in the Church. For instance, in our discussion on the last paragraph of the creed: "I believe in the Holy Spirit..." was extremely significant, by deepening my understanding of the essence of the Holy Spirit in the Trinity of Christ. We had lively discussions on this issue and on other issues concerning why Protestants still believe in "the holy catholic Church".

Our discussions about the Lord's Prayer had the greatest effect on my outlook toward Christianity as a whole and the idea of the message of Christ. During the teaching, I came to realise that one particular segment: the fifth petition was one of the foundation on which the teachings of Christ was built. The fifth petition of the Lord's Prayer "And forgive our sins as we forgive those who sin against us" places emphasis on the dual nature of forgiveness. As sinners, the fifth petition gives the opportunity to humble ourselves to acknowledge our failings as Christians and ask for forgiveness from the Lord. The petition, then enjoins us to offer forgiveness to those who wrong us. In this way, we share the gratitude of Christ, while showing to others the greatness of being a Christian.

It has been three years since my confirmation classes but, I have used this as a pivot of my life. I try as much as I can to be an example of the gift I got by re-joining the children of God. The gift of the forgiveness of sins and my opportunity to forgive others has changed my life for the better. I always pray that my deeds could inspire others to come along and enjoy such re-warding life too.

Hanna Pentti

Meneminen rippikouluun oli minulle selkeä asia. Se kuuluu perinteeseen ja minulle on tärkeää myöhemmin lupa olla kummina ja saada kirkolliset häät. Myös äitini oli ehdottomasti sitä mieltä, että minun pitää suorittaa rippikoulu. Sain kirjeitä kotiseurakunnastani, joissa kerrottiin rippikoulujen aikatauluja, mutta olimme juuri keväällä muuttamassa Espanjaan, joten mikään ajoista ei sopinut. Myöhemmin äitini löysi Internetistä Nuorten Keskuksen sivun ja ilmoitti minut sinne. Etätehtäviä oli juuri sopivasti, olisin tosin voinut tehdä ne paljon paremminkin, mutta muutto vei paljon aikaani. Rippikoulu oli oikeastaan melko samanlainen, kuin mitä olin kuvitellutkin, jopa mukavampi. Olin kuvitellut, että rippikoulu olisi tylsempi, mutta leikit ja monipuolisuus tekivät leiristäni mahtavan! Aiheet eivät olleet tylsiä ja opettajat ja isokset olivat huippuhauskoja! Vaikka aluksi olinkin yksin, niin kuitenkin vielä samana päivänä sain uusia ystäviä! Lopussa oli niin kivaa, etten olisi vielä halunnut lähteäkään, varsinkin kun tiesi, että pitää tulla takaisin kotiin, Espanjaan, enkä välttämättä näkisi näitä ihmisiä enää koskaan.

Kun tulin takaisin kotiin, päätin että tekisin isokoulutuksen netin kautta, niin kuin eräs isonen minunkin riparillani! Koulutus oli hyvä, vaikkakin tehtäviä oli aika paljon. Opin uusia asioita ja lopulta pääsinkin isoseksi tulevalle kesälle! Halusin isoseksi, koska omasta leiristäni jääneet muistot olivat loistavat ja halusin päästä kokemaan ne uudestaan, tällä kertaa kuitenkin eri roolista.. Halusin päästä tutustumaan uusiin ihmisiin ja päästä tekemään ensi kesän pikkuisille rippileiristä hienon kokemuksen!

4 Kulttuurien rikkaus rippikoulussa

4.1 Havaintoja venäjänkielisestä rippikoulutyöstä paluumuuttajien kanssa

Erkki Jokinen, Helsingin seurakuntien venäjänkielisen työn pastori

Useat vanhemman sukupolven paluumuuttajat ovat käyneet rippikoulunsa jo Inkerissä. Ne rippikoulut loppuivat kuitenkin, viimeinen vuoteen 1938 mennessä. Toisaalta monet paluumuuttajat ovat voineet käydä rippikoulunsa uudelleen elpyneessä Inkerin kirkossa, 1960 -luvulla Petroskoissa ja 1980-luvulta lähtien jo Leningradin alueellakin.

Rippikoulua kaipaava, hyvin Suomea taitava paluumuuttaja on parasta ohjata suomenkieliseen aikuisrippikouluun. Silloin voi tapahtua puolin ja toisin arvokkaita kohtaamisia suomalaisten aikuisrippikoululaisten ja mahdollisesti toisten maahanmuuttajien kanssa.

Paluumuuttajien joukossa on kuitenkin tuhansia suomea taitamattomia. Samoin muusta syystä Suomeen muuttaneiden venäläisten joukossa. Monet heistä haluavat jäseneksi luterilaiseen kirkkoon. Silloin venäjänkielinen rippikoulu on tärkeä silta kirkkoon. Tällaisen rippikoulun voi mainiosti järjestää tulkin kanssa. Tällöin tulkki toimii kielitulkkinä opiskelijoille ja kulttuuritulkkinä opettajalle.

Hyvä rippikoulutulkki on seurakunnalle aarre. Hengellisestä sanastosta on hyvä neuvotella tulkin kanssa etukäteen ja selittää, mitä opettaja sanoilla tarkoittaa. Kaikki sanat eivät välttämättä ole lainkaan tuttuja hyvällekin tulkille. Tällöin on mahdollista tulla harmillisia väärinymmärryksiä. Uuden katekismuksen tarkkaa venäjänkielistä käännoä on hyvä käyttää tarkastusvälineenä perusasioissa.

Ryhmän kokoaminen, valmistelut ja alkutilanne

Hyvä periaate on rippikoulun avoimuus; kaikkien ei välttämättä tarvitse osallistua opetukseen konfirmaation tähden. Rippikoulu voi toimia myös osana uuteen kotimaahan sopeutumisessa. Tämä opetushan vastaa siihen tiedonjanoon, joka on useimmille muuttajille täyttä totta neuvostoajan rajoitusten jälkeen. Tyhjiöstä ei toki voi puhua, monenlaista kontaktipintaa uskontoihin oli läpi neuvostoajan, mutta yksilöityä tietoa Raamatusta tai kristillisestä uskosta oli äärettömän niukasti. Suurin osa ryhmästä yleensä toki toivoo juuri konfirmaatiota ja kirkkoon liittymistä, mutta on hyvä tuoda esiin, että se ei ole osallistumisen edellytyksenä.

Jo rippikoulunsa käyneille on hyvä tiedottaa uuden ryhmän käynnistämisestä. Heidän kauttaan sana kulkee tehokkaasti uusille opiskelijoille. Samalla voi tiedottaa muustakin toiminnasta.

Tutustumisen yhteydessä on antoisaa jakaa ryhmäläisten kesken kokemuksia muutosta Suomeen ja oman paikan etsinnästä uudessa kotimaassa. (Venäjän kielessä kotimaa-sanaa vastaa sana synnyinmaa, rodina. Sehän ei ole vaihtunut muutonkaan yhteydessä. Sellainen ihmisellä voi olla vain yksi. Siksi venäjäksi ei voi puhua uudesta kotimaasta, siis synnyinmaasta, vaan vain uudesta kodista, joka on siis nyt Suomessa. Tässä voi saattaa mainiosti tulkin pulaan!) Mutta näitä kokemuksia jakamalla syntyy ryhmä, ja sen ainutlaatuinen kokoonpano. Tähän voi hyvin käyttää pääosan ensimmäisestä kokoontumiskerrasta.

Tarjoilulla on tärkeä merkitys ilmapiirille, samoin tilan kotoisuudella. Paluumuuttajat ovat tulleet kulttuurista, jossa esteettisyydellä, kauneudella, on suuri merkitys. Rippikoulunkin teemaa sivuaa Fjodor Dostojevskin kuuluisa ajatus Idiotti-romaanissa: ”Kauneus pelastaa maailman”. Toki suuri pietarilainen tarkoitti tällä jumalallista kauneutta, jonka hän näki huipentuneen Kristukseen, mutta ei tämä ole ympäristön kauneudenkaan kanssa ristiriidassa. Oppitunnin aluksi voi sytyttää kynttilän, laittaa pöydälle ristin ja aloittaa rukouksella. Hyvin tärkeää on silloin tällöin kerätä ryhmäläisten omia rukousaiheita. Tämä voi jollekin olla elämän isoja kokemuksia; minun asioideni puolesta rukoillaan, ensimmäistä kertaa.

Tulkki on oleellinen osa opetuksesta, mikäli se ei tapahdu venäjäksi. On syytä suhtautua varovaisesti osallistujien arvioon omasta kielitaidosta. Joku saattaa jopa vaatiakin opetusta vain suomeksi. Silloin on syytä suositella suomenkielistä aikuisrippikoulua. Ryhmän opetuskielen on määrädyttävä kielellisesti heikoimmassa asemassa olevan mukaan.

Musiikki on tärkeä tekijä rippikoulussa; sekä suomen- että venäjänkielisiä virsiä ja muita venäjänkielisiä hengellisiä lauluja voi käyttää. Raamattuja ja laulukirjoja löytyy ainakin Pietarista (krist. kirjakauppa Slovo, Malaja Konjušnaja). Myös Inkerin kirkosta niitä voi kysellä. (yhteystiedot liitteessä). Raamattuja saa myös Suomen Pipliaseurasta ja Avainsanomista.

Suhde venäläiseen kulttuuriin

On viisasta pyrkiä tunnistamaan omat asenteensa suhteessa Venäjään ja venäläisyyteen. Minkälaiset seikat vaikuttavat minun suhteessani Venäjään? Entä keitä ovat nämä tänne muuttaneet ihmiset? Mikä on heidän historiansa ja kokemusmaailmansa? Voi olla hyvä käydä läpi nämä asiat ja olla realisti itseään kohtaan. Olen itse oppinut paluumuuttajarippikoululaisiltani valtavan paljon. He ovat luoneet minun mieleeni aivan uusia mielikuvia naapuri-imperiumista. Tämä on ollut merkittävä ja antoisa matka.

Meillä suomalaisilla on kuitenkin Venäjän naapurina oma historiamme, jota emme voi muuksi muuttaa. Tärkeää on välttää kaikkea ylimielisyyttä venäläisyyttä kohtaan, ja toisaalta olla herkkänä tarkistamassa omia käsityksiä niin inkeriläisasiassa kuin Venäjäänkin liittyvissä mielikuvissa. Stereotypiat saattavat viedä sivupoluille. Siperia-kauhistelut ei ole paras tapa aloittaa kohtaamista paluumuuttajan kanssa. Sieltä kun on muutettu jo Suomeen; nyt on parasta keskittyä edessä olevaan elämään. Toki kuunteleva korva on aina paikallaan, kun toinen tekee aloitteen.

Venäläisen kulttuurin arvostus - ”uuspatriootit” . Olen monesti huomannut, että tänne muuttaneet venäjänkieliset löytävät aivan uuden ulottuvuuden suhteessaan synnyinmaahansa. He tulevat herkiksi ja haavoittuviksi suhteessa entisen kotinsa arvostelulle ja ylimielisyydelle sen vaiheita kohtaan. Tämä entisen kodin kultaantumisen lienee yleismaailmallinen ilmiö. Ainakin se on aina liittynyt venäläisten emigranttien sielunmaisemaan. Toisaalta venäläisellä saattaa olla melkoista mustaa huumoria omaa menneisyyttään kohtaan. Runoilija Fedor Tjutševin klassinen säe osoittaa, miten kehu ja itseironia voivat olla venäläisellä samassa lauseessa: ”Ei Venäjää voi ymmärtää järjellä, ei mitata yleisillä mitoilla. Venäjään voi vain uskoa” (viitteellinen käänös). Huumori tuskin koskaan on pahasta. Tahatonkin ivallisuus on sitä aina.

Venäjän nykytilanteen rinnastus kehitysmaihini on aina näissä tilanteissa haaksirikko, vedenalainen kivi, niin kuin venäjäksi sanottaisiin. Toisen taustan ja elämänhistorian arvostus rakentaa kantavaa siltaa myös rippikoulun tärkeimmälle tavoitteelle, Kolmiyhteisen Jumalan kohtaamiselle.

Aikamoisen haasteen tälle opetustyölle tuovat ihmisten monenlaiset kokemukset suhteessa omaan identiteettiin. Kuka olen? Osittain voisi jopa sanoa, että näille ihmisille identiteetti, esimerkiksi suomalainen, venäläinen ja ukrainalainen yhdessä ja samassa henkilössä, on jollakin tavoin valinnan asia. Minkä näistä ajattelee omimmaksi suomalaisena syntynyt, venäläisenä kasvanut ja Ukrainassa suuren osan elämänsä elänyt? Ehdoton ulkopuolisuuden kokemus täällä Suomessa on kuitenkin yhteistä monelle. Kotiin, siis tähän uuteen, ei ole tervetulleeksi toivoteltu. Moni on lähtiessään kokenut olevansa luopio - ja tullessaan hylkiö. Kirkon ainutkertainen sanoma on siinä, että jokainen on tervetullut kotiin. Jumalan valtakunta on jokaiselle oikea synnyinmaa. Kansa on Jumalan kansa eikä sillä ole yhtä äidinkieltä. Ei missään maassa.

Korkea koulutustaso ja venäläinen kulttuurihistoriallinen syvyys on syytä ottaa vakavasti. Aikuisopiskelijat kaipaavat opettajalta asiantuntijuutta ja kunnioitusta. Toisaalta haastetta luo ryhmien monikerroksisuus ja moniarvoisuus. Asialliseen aikuisopetukseen on liitettävä havainnollisuus ja ymmärrettävyys. Haastetta riittää, mutta työ palkitsee tekijäänsä.

Kansallisuuksien kirjo on paluumuuttajien keskuudessa melkoinen. Yleensä ihmiset entisen neuvostoliiton alueelta istuvat ongelmitta samaan ryhmään, olivat ketä tahansa. Vahvasti itsensä suomalaiseksi kokevan inkerinsuomalaisen suusta saattaa kyllä kuulla kirpeää Venäjän arvostelua ja venäläisten Suomeen muuttamisen moitiskelua. Näissä ryhmissä tämä kysymys on syytä laittaa sivuun ja käydä vaikka henkilökohtaisia keskusteluja henkilön kanssa, jolle Venäjä on edelleen kipeä asia. Tämän keskustelun voi useimmiten käydä suomeksi!

Jos ovat kansallisuudet kirjavia, ovat sitä myös ajatukset Neuvostoliitosta, yhteisestä syntymämaasta. Jokaisella on oma suhteensa sen lähihistoriaan ja dramaattisiin käännteisiin. Tässä on monelle paljon kipeää. Aihetta tuskin voi näissä ryhmissä välttää. Oma avoimuus, tasapuolisuus ja tila evankeliumille ovat varmin tie kaikissa näissä kivuissa.

Poliittisten ja kansallisten kysymysten läsnäolo on näissä ryhmissä väistämätöntä, niiden esille tuominen tai päästäminen ei sitä välttämättä ole. Tässä asiassa ryhmät itse opettavat opettajaa; mistä on hyvä keskustella, mikä taas on syytä hiljaisesti sivuuttaa. Tärkeintä on ihmisten eletyn elämän kunnioitus. Jokainen elämä on Jumalan lahja. Turhaan elettyä elämää ei ole. Monesti olen tajunnut opiskelijoiltani sen, että lapsuus oli onnellista lapsuutta Stalinin Neuvostoliitossakin, meidän näkökulmastamme sen ajan pimeimpinäkin vuosina. Minä en niitä vuosia voi opettajana käydä arvioimaan, vaikka niihin historiallisesti olisi liittynyt mitä tahansa. Ihmisellä on oikeus muistaa elämästään valoja ja varjoja omalla tavallaan. Tässä on hyvä asetella mahdollisia ryhmän sisäisiäkin laineita. Opettaja on tässä hienotunteinen erotuomari. Hän siirtää pelin takaisin painopistealueelle, tämän päivän elämään.

Ekumenia. ”Olen ortodoksi.” Näin sanoessaan paluumuuttaja voi tarkoittaa monia asioita. Se voi tarkoittaa sitä, että on kastettu ortodoksikirkossa, vaikka koko perhe olikin luterilainen. Muita kirkkoja kun ei ollut. Jälleen on syytä omata herkät korvat. ”Missä on sinun kotisi?” Ortodoksit ohjataan omaan kirkkoonsa. Vanhempiensa luterilaista kirkkoa etsivät kutsutaan omaan kirkkoonsa kasteen paikasta riippumatta. Nuoremman polven keskellä on koko kysymyksestä suurta epätietoisuutta. Moni ei ole lainkaan miettinyt sitä, mihin kirkkoon mahdollisesti kuuluu. ”Vanhempani ovat luterilaisia, itse en ole kukaan. Minua ei ole kastettukaan.” Kuten aiemmin tuli esiin, avoimuuden pohjalta rippikouluun voi kutsua kaikki halukkaat. Rippikoulun aikana kyllä tämä kirkkoasia useimmiten selviää. Jokaisesta oman kirkkonsa löytäneestä on samanlainen ilo, oli kirkko mikä tahansa.

Tunneherkkyys on melkoinen elementti näissä työskentelyissä. Sekin on osa slaavilaista olemisen tapaa. Opettajan avoimuudella ja aitoudella on valtava merkitys. Toisaalta olen usein kokenut sen, miten paljon tässä joukossa on haavoitettuja ja särkyneitä ihmisiä. Tämä näkyy siinä, miten vaikeaa ihmisten on kuulla toistensa kipeitä asioita; puhuja saatetaan vaientaa karustikin. Tämä liittyy ilmeisesti neuvostokulttuuriin, jossa ihmisen heikkous ei ollut suotavaa. Neuvostokansalla oli vain onnellisia ja iloiten työtään tekeviä sankareita. Toisaalta ihmisten on vaikea kestää toisen kipua silloin, kun omakin sisin on rikki. Tällaisten ryöpsähtelevien tunteiden keskellä on tärkeää, että ryhmäläiset voivat luottaa opettajaansa ja kokea, että tilanne on turvallisesti hänen otteessaan.

Huomioita rippikoulun eri aiheista

Monet kristillisyyteen liittyvät ajattelutavat ovat nuoremmilla paluumuuttajilla saaneet vahvimmat vaikutteensa ortodoksisesta perinteestä. Kun luterilaisuus oli vuosikymmeniä kokonaan nujerretty, ortodoksinen perinne kuitenkin eli, vaikka kituliaalla liekillä. Tämä näkyy monien paluumuuttajien ajattelussa. Toinen mahdollisesti esiin tuleva perinne on vapaakirkollinen, baptistinen ja helluntailainen juonne, joka myös on jossain määrin vaikuttanut paluumuuttajien joukossa. Äidinkieleltään venäjänkielisten paluumuuttajien joukossa luterilaisuudella voi olla varsin heiveröiset juuret. Silti moni pitää hakeutumistaan luterilaiseen kirkkoon luonnollisena, koska se on ollut suvun menneiden polvien kotikirkko. Tämä on syytä ottaa huomioon ja pyrkiä suhtautumaan ymmärryksellä monenlaisten kristillisten perinteiden rinnakkaiseloon. Monesti ne kaikki perustuvat varsin sattumanvaraiseen tietopohjaan. Tässä taitaa olla juuri se meidän kirkkomme vahva perusta: ”Ymmärrätkö myös, mitä luet?”

Raamattu ei välttämättä ole paluumuuttajarippikoululaisille lainkaan tuttu kirja. Joku pitelee sitä ensikertaa kädessään. Raamatun rakenteeseen, Vanhan ja Uuden testamentin suhteeseen sekä luku- ja jaesysteemiin on syytä tutustua rauhassa. Moni etsii aluksi evankeliumeja kirjan alkulehdiltä. Raamattua on hyvä käyttää runsaasti ja antaa riittävästi aikaa valittujen kohtien hakemiseen. On hyvä muistaa, että venäjänkielisen Raamatun sisäluku on monelle vaikeaa, kun kieli on arkaaista. Joku ei selviä tästä ehkä lainkaan. Mahdollisessa tekstien ääneen lukemisessa tämä on hyvä huomioida. Ääneen luku on kyllä muutoin hyväksi, sillä luetun kuuntelemiselle on Venäjällä pitkät perinteet, vaikka tämä luettu ei takavuosina ollutkaan Raamatusta. Kullekin ryhmälle muodostunee tässäkin omat käytännöt. Kertomuksilla ja esimerkkitapauksilla on suuri voima. Venäjällä on aina kerrottu kertomuksia.

Pelastushistorian ydin, Kristuksen sovitustyö on syytä esittää mahdollisimman havainnollisesti. Kuva puhuu! Huomionarvoista on venäläisen kulttuurin pääsiäiseskeisyys. Pääsiäinen on vahvasti joulunkin edellä. Näinhän se oikein meneekin! Ylösnousemuksen teema on hyvä liittää tähän valmiiseen perustaan; ”Hristos voskres, voistinno voskres! Kristus on ylösnoussut, totisesti ylösnoussut!”

On hyvä pysähtyä paneutuen ja keskustellen käsittelemään järjestyttävää kysymystä kärsimyksestä. Tämä keskustelu kärsimyksen olemuksesta ja sen salaisuudesta tulee näillä ihmisillä aina voimakkaasti vastaan. Monien osallistujien elämänhistoria on tavattoman värikäs. Tärkeää on tuoda armon näkökulma; näillä ihmisillä kärsimykseen kuuluu oleellisena sen ansaitsemisen ajatus. Tässä on paljon ylimääräistä surua ja syyllisyyttä. Kärsimyksen selittämätön salaisuus, ristiin sidottuna, saattaa olla rippikoulun suurin evankeliumi. Oman lapsen sairauteen ei löydy välitöntä selitystä äidin väärästä elämästä. Mutta niin äiti kuin lapsikin ovat Jumalalle arvokkaat. Tämän kysymyksen edessä on opettajan antauduttava; vastauksen keskeneräisyyden avoin esiintuominen on osa evankeliumin salaisuutta.

Kysymys kirkosta ja kirkkokunnista. Kirkon jakautumisen perusteet. Opettaja saattaa kohdata monia odottamattomia käsityksiä eri kirkkokunnista. Länsi saatetaan yhdistää kokonaan katolisuuteen. Puhutaan 25.12. katolisesta joulusta. Toisaalta luterilaisuuteen saatetaan liittää lahkouden käsitys, mitä ajatusta jyrkkä ortodoksisuus on Venäjällä pitänyt esillä. Yksinkertainen ja havainnollinen kirkko-oppi on avuksi.

Sakramentit – ven. tainstva

- Kaste: kirkkomme pitää kristillistä kastetta aina pätevänä, kirkkokunnasta riippumatta. Tämä on usein aika tavalla epäselvä asia paluumuuttajille. Ei ole olemassa ortodoksikastetta tai aikuiskastetta, on olemassa kristillinen kaste, jota ei toisteta. Tämä kysymys vaatii monesti myös sielunhoidollista keskustelua
- Ehtoollinen: kirkon jäsenille konfirmaatio toimii tienä ehtoolliselle. Jo rippikoulun aikana se on ryhmässä mahdollista.
- Rippi: tätä usein toivotaan. Rippikoulun aikana on hyvä tarjota mahdollisuus rippiin.

Toisten kristillisten kirkkojen sakramentit ja niiden suhde luterilaisen kirkon pyhiin toimituksiin

Paasto. Usein kysytään luterilaisuuden suhdetta paastoon. Etenkin paaston aikaan osuvassa rippikoulussa tämä on hyvä ottaa esiin. Kirkollamme ei ole ortodoksikirkon kaltaisia tarkkoja aterioimissääntöjä, mutta paastonajan ylimääräisestä, ei vain ruoasta, vaan muustakin elämää kuormittavasta luopumista kirkkomme arvostaa. Kristuksen kärsimyksen salaisuuteen paneutumista pidetään kirkossamme paastonajan keskeisenä tehtävänä. Hiljaisen viikon perinteet voi esitellä ja myös paastonajan sunnuntain keskeiset sisällöt.

Kuvat ja symbolit sekä suhde ihmeisiin ja ihmekertomuksiin. Kuvalla ja siihen liittyvällä symboliikalla on venäläisessä kristillisessä perinteessä tuhatvuotinen historia. Mysteerit ovat luovuttamatonta aluetta itäisessä tavassa uskoa. Venäläiseen uskonnolliseen perinteeseen kuuluvat monenlaiset ihmeet, ikoneihin liittyvät fyysiset ilmestykset sekä kuuluisien Jumalan miesten tekojen kertomukset. Tässä ihmisten tausta on Venäjällä yhteinen kansallisuuteen katsomatta. Länsimainen rationaalinen suhtautuminen – ammutaan kaikkea, mikä liikkuu – ihmetyttää ja huvittaaakin monesti paluumuuttajarippikoululaisia. ”Kerron nyt tämän kokemuksen, vaikka tiedänkin, miten teillä täällä Suomessa tällaisesta ajatellaan.” Eri perinteiden kohtaaminen merkitsee molempien osapuolten rikastumista. Opettajakin voi olla oppimassa.

Kirkkovuosi ja suomalainen juhlaperinne. Monien mielestä tämä on yksi mielenkiintoisimmista teemoista; juhlien raamatullisen sisällön kuuleminen mahdollisesti ensi kertaa ja tutustuminen niiden suomalaisen perinteeseen.

Eettiset kysymykset, arvokonservatismi, neuvostokulttuurin tiukat säädökset. Ei Neuvostoliitossa ollut arvotyhjiö, vaikka järjestelmä olikin uskonnon vastainen. Moraaliset arvostukset oli varsin tiukasti säädelty. Tästä taustasta paluumuuttajat katselevat läntistä moniarvoisuuttamme monesti vieroksuen. Mielipiteet voivat olla hyvin teräviä.

Virkakysymys ei paluumuuttajille ole Suomessa keskeinen, vaikka Venäjällä ei naispappeudesta paljoa puhuta, ei ortodoksisessa sen enempää kuin Inkerin ev.lut. kirkossakaan. Monet muut asiat, kuten Suomessa viimeaikoina esiin noussut ajatus homoparien avioliittoon vihkimisestä, järkyttävät. Tätä hämmennystä on syytä kuulla herkin korvin. Emme pyri mukauttamaan rippikoululaisia omaan arvotilanteeseemme, vaan tarjoamaan perustan itsenäiseen

arvotyöskentelyyn. Rippikoulun päällimmäisin muisto ei tulisi olla ristiriitainen kokemus arvojen moninaisuudesta. Näiltä ristiriidoilta ei ketään myöskään voi suojella. Jälleen ytimessä on molemminpuolinen kunnioitus.

Suhteet seurakuntaan. Oman seurakunnan jäsenyys. Venäjänkieliset ryhmät noudattelevat kaupungeissa harvoin paikallisseurakuntarajoja. Tähän on tuskin syytä pyrkiäkään. Tällöin on kuitenkin erityisen tärkeää selvittää jokaisen kanssa tarkoin hänen tulevan seurakuntansa yhteystiedot ja toiminnan olennaiset piirteet sekä työntekijät. On hyvä, että jokainen käy rippikoulun aikana tutustumassa myös omaan seurakuntaansa. Mikäli rippikoulu on yhden seurakunnan tiloissa koululaisten tullessa useiden seurakuntien alueelta, voisi yhteinen retki eri seurakuntien kirkkoihin ja muihin toimitiloihin avata jotakin oleellista suomalaisesta kulttuurista. Kirkko on meillä joka kylän ja kaupunginosan yksi tärkeä kiintopiste.

Nuori rippileirillä; nuorten venäjänkielisten rippikoulutyöhön on käännetty piispainkokouksen hyväksymä rippikoulukirja Oma ripari (WSOY). Sen hyödyllinen liiteosa sopii myös aikuisrippikoulussa käytettäväksi. Liiteosa on julkaistu vain venäjäksi ja englanniksi WSOY:n Oma ripari -kirjan käännösten liitteenä.

Kokoavia näköaloja

Paluumuuttajia elää isoin joukoin ympäri Suomea. Heidän keskuudessaan on suurta halua tulla kirkon yhteyteen, mutta oma äidinkieli on usein ainoa kantava silta uuteen kotikirkkoon. Siksi rippikouluja on eri puolilla Suomea järjestetty venäjäksi, useimmiten seurakunnan eri järjestelyin tähän työhön palkkaaman tulkin välityksellä. Moniin seurakuntiin on tällainen toiminta tuonut vuosien saatossa satoja uusia jäseniä.

Kotikäynneillä on suuri merkitys paluumuuttajatyössä. Monen luona ei Jehovan todistajien lisäksi ole käynyt yhtään suomalaista vierasta. Postinkantajakin käy vain ovella.

Retket esimerkiksi omaan pitäjään, seurakuntaan, sen toimintaan ja toimitiloihin tutustumisineen ovat rippikoulun arvokkainta antia.

”Omapappisysteemi”

Tämä työ tarvitsee kasvot – ja numeron, johon voi soittaa tutulle ihmiselle huonolla suomella vielä rippikoulun jälkeenkin niin, ettei tarvitse pelätä noloa tilannetta. Työ kyllä sitoo, mutta myös antaa paljon.

Joissakin kaupungeissa yksi yhtymän seurakunta on ottanut työstä päävastuun, toisissa se on yhtymän yhteistä työtä. Kummallakin järjestelyllä on vahvuutensa ja puutteensa. Paikallisseurakunnissa on usein lähdetty oman kiinnostuksen pohjalta aluksi aivan spontaanisti mukaan tähän työhön. Vähitellen työ on saanut muodot seurakunnassa. Tärkeää on, että työllä on siihen paneutuneet ihmiset. Muut järjestelyt muotoutuvat joustavasti paikkakunnan mukaan.

Alueellisen seurakuntajärjestelmän ongelmakohtat.

Ihmisten omat verkostot eivät noudattele seurakuntarajoja. Niin rippikoulun kuin siihen liittyvän mahdollisen retki- ja leiritöiminnänkin avoimuus on merkittävää. Ihmisiä ei ole hyvä eristää toisistaan. Kysymys on merkittävä etenkin isommissa kaupungeissa, joissa seurakuntarajat kulkevat keskeltä kortteleita.

Yhteystietoja

- Inkerin kirkko
- Pietarin kristillinen kirjakauppa
- Suomen Piiphiaseura (Raamattu-materiaali)
- Helsingin Inkeri-keskus
- Helsingin seurakuntien venäjänkielinen työ

Kirjallisuutta

1. Venäjä

- Venäjän historia. Heikki Kirkinen (toim.). Otava 2002.
- Maantieteelle Venäjä ei voi mitään. Helanterä A., Tynkkynen V-P. Ajatus 2003.
- Venäjän idea, utopia ja missio. Christer Pursiainen. Gaudeamus 1999.
- Venäjäkirja. Ajatus 1998
- Itään vai länteen. Venäjän mahdollisuudet. Alpo Juntunen. Ajatus 2003.

2. Pietari

- Pietari. Solomon Volkov. Otava 1996.
- Imperial impriments. Post-Soviet St Peterburg. Elena Hellberg-Hirn. SKS 2003
- Pietari. Metropoli nurkan takana. Markus Londen ym. Tammi 2003.

3. Inkerin maa ja kirkko

- Inkeri. Historia, kansa, kulttuuri. Pekka Nevalainen (toim.). SKS 1991.
- Itämeren suomalaiset. Heimokansojen historiaa ja kohtaloita. Mauno Jokipii (toim.) Atena 1995.
- Inkerin kansan 60 kohtalon vuotta. Jouko Sihvo. Tammi 2000.
- Inkerin kirkon yö ja aamu. Aatami Kuortti, Reijo Arkkila. Sley 1990.
- Idän uusi aamu. Inkerin kirkon nousun vuodet. Leino Hassinen. Ajatus 1997.
- Inkerin kirkon nousu kommunistivallan päätyttyä. Kaarina Ylönen. Kirkon tutkimuskeskus 70. 1997.
- Maria Kajavan pitkä taival. Eeva Mesiäinen. Karas-Sana 1990
- Ilon ja itkun Inkeri. Katri Kukkoson elämäntarina. Lyyli Ronkonen. Sley 1995.

Tietolaatikko inkeriläisyydestä ja paluumuutosta

1. Inkerinsuomalaiset ja heidän kirkkonsa

- Inkerinsuomalaiset ovat 1600-luvun alussa lähinnä Savon ja Karjalan alueilta Inkerinmaalle muuttaneiden suomalaisten jälkeläisiä. Nämä heidän esivanhempansa muuttivat Ruotsi-Suomen vasta valtaamille alueille verovapauden ja viljavan maan houkuttelemina. Nykyisen Pietarin ympäristöön, Inkerinmaalle, syntyi vahva suomenkielisten luterilaisten seurakuntien verkosto. Stalinin vainoissa 1920- ja 1930-luvuilla inkeriläinen väestö hajotettiin ympäri Neuvostoliittoa. Kymmenet tuhannet saivat surmansa. Kirkkojen toiminta lopetettiin.

Inkerinsuomalaisten seurakuntaelämä käynnistyi uudelleen Petroskoin alueella 1950-luvun lopussa. Inkerinmaalle, Puškiniin, luterilainen seurakuntaelämä palasi 1970-luvun lopussa. Jo 1980-luvun lopulla alkoi syntyä useita seurakuntia, mutta vapaasti seurakunnat saattoivat aloittaa toimintansa vasta Neuvostoliiton hajottua 1991. Inkerin

kirkko järjestäytyi 1993 itsenäiseksi luterilaiseksi kirkoksi. Se on myös Luterilaisen maailmanliiton jäsen. Tällä hetkellä Inkerin kirkon piispana toimii Aarre Kuukauppi ja sillä on yli 70 seurakuntaa ympäri Venäjää.

2. Paluumuutto

- Inkerinsuomalaiset ovat näin syntyperältään suomalaisia ja presidentti Mauno Koiviston esityksestä heitä myös alettiin 1990-luvun alussa kohdella muiden ulkomailla asuvien suomalaisten tavoin paluumuuttajina. Toki Suomeen oli jo ennen sitäkin muuttanut inkerinsuomalaisia paluumuuttajina, mutta tästä ulkosuomalaisen aseman saavuttamisesta käynnistyi laajamittainen muuttoaalto Suomeen. Jo ennen paluumuuttoa on keskellämme elänyt runsaasti inkerinsuomalaisia, vallankumouksen jälkeen Suomeen siirtyneitä sekä toisen maailmansodan jälkeen tänne jääneitä. Heidän joukossaan tunnetuimpia lienee ollut pastori Aatami Kuortti.

Paluumuuton seurauksena on Suomeen tullut entisestä Neuvostoliitosta runsaassa kymmenessä vuodessa yli 30 000 muuttajaa. Suuri osa heistä puhuu äidinkielenään venäjää. Tässä joukossa ovat niin sukutaustaltaan inkerinsuomalaiset kuin heidän venäläiset omaisensaakin. Koska suomalainen kulttuuri on ollut Neuvostoliitossa ankaran painostuksen alla, ovat nuoremmat inkerinsuomalaiset sukupolvet venäläistyneet. Suurin osa on myös solminut avioliiton venäläisen puolison kanssa. Runsas kolmannes heistä kokee luterilaisen kirkon omimmakseen. Noin kolmannes kokee olevansa ortodokseja. Suuren joukon siteet kaikkiin kirkkoihin katkesivat Neuvostoliiton aikana.

Suomessa asuu myös tuhansia avioliiton, työn tai muun syyn kautta tänne muuttaneita venäläisiä. Heillä on monia omia kulttuuri- ja harrastuspiirejä.

4.2 Rippikoulutyö vironkielisten maahanmuuttajien parissa.

Tuuli Raamat-Haapakoski, Helsingin seurakuntien vironkielisen seurakuntatyön koordinaattori

Taustatietoa Viron kirkosta ja sen roolista yhteiskunnassa

Kirkon oletetaan yleisesti olleen kiellettyä Virossa Neuvostoliiton aikana. Kerrotaan, miten ihmisiä vainottiin, kun tiedettiin heidän olevan uskovaisia. Oikeasti, lain mukaan oli Virossa silloinkin uskonvapaus, ja kirkkojen ovet olivat auki. Arkkipiispan virkakin oli täytetty. Kuitenkin kolikoilla on kaksi puolta: laki sanoi yhtä, mutta käytännössä asiat olivat toisin. Sanotaan niin, että kirkko ei ollut suositeltu, ja jos kävit kirkossa, työnantaja saattoi esittää sinulle joitakin sanktioita tai sitten ruveta kiusaamaan. Kun hyvästä työstä sai yleensä palkkioksi esim. kirjallisen luvan ostaa auton, niin avoimesti kirkossa käyvä eli uskovainen ei saanut sellaista lupaa ikinä. Vastavuoroisesti, kun ihminen kuului puolueeseen (kommunistinen puolue), oli itsestään selvää, että kirkkoon ei silloin ollut asiaa. Kahta ”jumalaa” ei ollut mahdollista palvella, tai uskottavuus ja luotettavuus olivat vaakalaudalla. Voisin sanoa, että ’ei suositellun’ ja kielletyn välillä oli yhtäläisyysmerkki. Jos halusi elää perheensä kanssa rauhallisesti ja turvallisesti, oli parempi, että pysyi kaukana kirkosta. Ja niin vuosien myötä kehittyi ajatus ja itseäänselvyys, että kirkko on kiellettyä.

Neuvostoliiton hajoaminen oli Virossa merkittävää aikaa. Silloin kirkko nousi tuhkasta kuin Fenix-lintu. 1980-luvun loppupuolella kirkon ovet avattiin virallisesti, ja ihmisten mielenkiinto kirkkoa kohtaan heräsi. Uusi avoimuus koettiin hengellisen vapauden takaisin voittamisena. Ihmiset tulivat massoittain rippikouluun, ja oli sellaisiakin konfirmaatioita, joissa alttarin edessä seisoivat noin 300 ihmistä.

Virossa evankelisluterilainen kirkko ei myöskään ole valtion kirkko, mutta se on suosituin kansan keskuudessa. Verotusta ei ole hoidettu samalla tavalla kuin Suomessa. Virossa jokainen, joka liittyy kirkkoon, tulee olemaan valitseman seurakunnan jäsen ja maksaa omaa jäsenmaksuaan siihen. Jos ihminen vaihtaa paikkakuntaa, hänen seurakuntaan kuulumisensa ei seuraa häntä automaattisesti perässä niin kuin Suomessa. Eli, on oma kotiseurakunta ja kotikirkko. Tietenkin on mahdollista muuttaa paperit toiseen seurakuntaan, mutta sitä on anottava erikseen. Vuosittainen kirkollisvero on suosituspohjainen, 1 % ihmisen vuosituloista. Rippikouluun tulemisen alaikärajasuus on 15 vuotta, yläikärajaa ei ole. Se on aiheuttanut sen, että Viron itsenäistymisen alkuaikoina rippikoulut olivat erittäin suosittuja keski-ikäisten ihmisten keskuudessa. Heidän nuoruudessaan ei ollut mahdollisuutta mennä rippikouluun, koska ”aika” ei ollut suvaitsevainen. Vuosi vuodelta on rippikouluun tulevien keski-ikä laskenut ja nyt nuoria on jo valtaosa rippikouluun tulevista henkilöistä. Aikuisten rippikoulu on edelleen suosittua, ja lähes joka vuosi järjestetään aikuisten rippikouluja ainakin isoimmissa seurakunnissa ympäri Viroa.

Virolainen rippikoululainen Suomessa

Suomessa asuvaan ja työskentelevään virolaiseen voi törmätä melkein millä paikkakunnalla tahansa. Suurin osa virolaisista on kuitenkin asettunut pääkaupunkiseudun tuntumaan, mikä luo omat haasteensa pääkaupunkiseudun seurakuntien rippikoulutyöhön.

Havaintojeni mukaan olen ymmärtänyt, että omaa virolaisten rippikouluryhmää ei ihan noin vain muodostu. Syynä siihen voi olla edellä mainittu hajanainen asuminen Suomessa sekä nopea sopeutuminen. Jos maahan muuttaneen virolaisen sopeutumistavoitteena on täysi suomalaistuminen, on erityisjärjestelyjen käyttö rippikoulussa turhaa. Viro on maantieteellisesti lähellä, ja mahdollisuuksia identiteetin vahvistamiseen löytyy tarvittaessa myöhemmin. On toki nuoria, jotka ovat muuttaneet niin nuorena Suomeen, että virolaista identiteettiä ei ole ehtinyt kehittyä. He ovat niitä, joille toivoisin mahdollisuutta tutustua vironkieliseen uskontunnustukseen tai Isä meidän -rukoukseen. Samalla täytyy ottaa huomioon, että vaikka rippikoululainen on kotoisin Virossa, on mahdollista, että hän on venäjänkielisestä perheestä. Silloin tulisi ottaa huomioon myös ehdotukset, jotka on kirjoitettu venäjänkielisille maahanmuuttajille.

Rippikoulun vetäjänä huolestuisin, jos virolainen rippikoululainen sulkeutuu ryhmässä. Hän saattaa salata kulttuuritaustaansa siksi, että elinympäristön asenne maahanmuuttajia kohtaan on kielteinen. Virolaisia leimaavat erilaiset stereotypiat huonommuudesta suomalaisiin nähden, esim. naiset ovat huoria, miehet varkaita ja huumeilureita sekä kaikki virolaiset ”ryssiä” (halveksittuja vihollisia). Stereotyyppien värittämä kohtelu, rasismi saa ihmisen kuin ihmisen pelokkaaksi, ja halu olla huomaamaton on ymmärrettävää. Esim. koulukiusaaminen ja jatkuva työnhakuun liittyvä syrjintä nakertavat itsetuntoa. Rippikoulun vetäjiä kehoitan hienotunteisesti puuttumaan tällaisiin asenteisiin rippikouluryhmässä.

On muitakin mahdollisia syitä virolaisen rippikoululaisen sulkeutuneisuuteen ryhmässä. Esim. virolainen on avioitunut (maistraatissa) suomalaisen kanssa, mutta ajan kuluessa aviopuoliso osoittautuu väkivaltaiseksi. Perheväkivalta on Virossa erittäin häpeällinen ja salattava asia. Virolainen ei myöskään välttämättä tiedä, mistä hakisi apua. Neuvostoliiton aikaiset muistot virkavallasta ja sen epäluotettavuudesta saavat edelleen monen virolaisen kaihtamaan yhteiskunnan virallisia järjestelmiä. Kirkkoon taas luotetaan sielunhoidollisena tahona. Kirkko voi olla paikka, mihin tullaan etsimään apua, vaikka avuntarvetta ei heti uskalleta ilmaista.

Kehotan rippikoulun vetäjiä kannustamaan virolaista rippikoululaista oman kulttuurin tuntemukseen. Identiteetin ylläpito, omien juurien tiedostaminen ja arvostaminen, voi tukea olennaisesti itsetuntoa. Vaikka virolaiset sopeutuvat erittäin hyvin suomalaiseen yhteiskuntaan, on erittäin tärkeää, että he eivät unohda, mistä he ovat ja mikä on heidän lähtömaansa.

Opetuksesta

Opetuksen kannalta katsoen rippikoulussa ei ole vironkielisten kanssa ongelmia, koska niin Suomen luterilaista kirkkoa kuin myös Viron luterilaista kirkkoa sitoo Porvoon yhteinen julkilausuma vuodelta 1996 (<http://www.porvoochurches.org/statements/fin.htm>). Sopimus määrittää opetuksen sisällön ja antaa suuntaviivat koko kirkolle. Virossa ja Suomessa on luterilainen kirkko, ja opetus on aika samankaltaista. Erityisesti tietoa tarvitaan varmasti asioissa, jotka kuuluvat lainsäädännön piiriin, esim. kirkollisverotus, jäsenyyshakemus, kotiseurakunta ja sen vaihtuminen paikkakunnan vaihtamisen myötä. Yhteiskunnallista systeemiä saattaa olla aika vaikea ymmärtää, sillä omassa kotimaassa ei ole samankaltaista. Juuri oikeudet ja velvollisuudet on tärkeä käydä läpi tarkasti rippikoululaisten kanssa, jotta ei jäisi epäselvyyksiä eikä jatkossa tulisi väärinkäsityksiä.

Molemmissa maissa on melkein samanlainen arvomaailma, jonka vuoksi asioiden ymmärtäminen on usein virolaisille helpompaa kuin muille maahanmuuttajille. Tässä määrävänä tekijänä on kieli. Vironkieliset oppivat nopeasti suomen kielen. Samoin sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan on nopeampaa ja vaivattomampaa kuin muilla maahanmuuttajilla. Erittäin voimakkaasta heimokulttuurista emme voi puhua - toisin kuin esimerkiksi Suomen arabikulttuurin tai venäläisen kulttuurin yhteydessä. Virolaisilla on aina ollut eurooppalainen arvomaailma ja erittäin suuri selviytymiskyky. Yleinen virolainen asenne on, että missä maassa ollaankaan, pelataan sen maan pelisääntöjen mukaisesti. Ei siis ole mikään ihme, että suomalaiseen rippikouluun tulee enemmän virolaisia maahanmuuttajia kuin muita maahanmuuttajia.

Koska Virossa oli aika, jolloin ei puhuttu paljon uskonnoista eikä kouluissa ollut uskonnonopetusta, saattavat aiheet, joita rippikoulussa käsitellään olla tuntemattomia - erityisesti nuorille. Silti virolaisilla nuorilla saattaa olla vankemmat mielipiteet kuin esim. suomalaisnuorilla. Omia mielipiteitä perusteellaan ja suojellaan henkeen ja vereen, sillä vankat mielipiteet ovat yksi selviytymiskeino sopeutumisessa. Rauhallisten keskustelujen ja informaation myötä mielipiteet saattavat hyvinkin muuttua.

Aikuisilla, jotka haluavat tulla rippikouluun, ovat asiat päinvastoin. Heidän koulutustasonsa on yleensä korkea. Tulo rippikouluun on mietitty etukäteen tarkasti; saattaa olla jo valmiiksi mietittyjä kysymyksiä tai etsitään tiettyä vahvistusta jo olemassa oleville mielipiteille. Silloin kannattaa varata aikaa ja luoda turvallinen oppimisympäristö. Yleensä näissä tilanteissa ihminen tekee suuria päätöksiä, esim. onko kirkko minua varten, voiko siihen luottaa jne.

Toki syinä rippikouluun tuloon saattavat olla myös kirkolliset häät, lasten kastaminen tai vanhemmilla ihmisillä kirkollinen hautaus siunaus.

Käytännönkysymyksiä

Voi olla, että ihminen, joka tulee rippikouluun tietää, että hänet on kastettu lapsena, mutta ei ole tietoa missä ja milloin. Olennaista on, että ennen konfirmaatiota tarkistetaan rippikoululaisten Viron kotipaikkakunnan kirkosta, onko sen rekisterissä tietoa asiasta. Lisäksi voi kysyä Viron luterilaisen kirkon konsistorista informaatiota, jos oman kotipaikkakunnan kirkonkirjoista ei löydy tietoa. Näin

rippikoululainen ei jää kastamatta tai konfirmoimatta ilman kastetta. Viron evankelisluterilaisen seurakunnan kotisivuilta löytyvät kaikkien luterilaisten seurakuntien yhteystiedot (www.eelk.ee).

Aikaisemmassa kappaleessa vihjailin vironkielisiin kirkollisiin teksteihin tutustumisesta. Koko rippikoulukokonaisuus on viron evankelisluterilaisen seurakunnan kotisivuilla www.eelk.ee, (29.07.2004), raamatuntekstit www.piibel.ee (29.07.2004), Isä Meidän –rukous selitteineen <http://www.ngonet.ee/eltt/voldikud/palve.html> (29.07.2004), 10 käskyä <http://www.eelk.ee/~eelk66/10%20kasku.htm> (29.07.2004), uskontunnustus ja siunaussanat <http://www.eelk.ee/~avar/meieisa.htm> (29.07.2004).

Jos tuleva rippikoululainen haluaa vironkielistä rippikouluopetusta Suomessa, kannattaa ottaa yhteyttä Helsingin seurakuntayhtymän vironkielisen seurakuntatyön koordinaattoriin.

Lähteet:

EELK kotisivu <http://www.eelk.ee/intranet/leerikava.html> (29.07.2004)

EVL kotisivu <http://www.evl.fi/> (29.07.2004)

Porvoon yhteinen julkilausuma <http://www.porvoochurches.org/statements/fin.htm> (29.07.2004)

Liitteet:

1. EELK Viron kirkon rippikoulusuunnitelma teemoittain

VALMISTELU

1. kokoontuminen: JOHDANTO

OPETUKSELLINEN OSIO

2. kokoontuminen. Teema: RAAMATTU

3. ja 4. kokoontuminen. Teema: VANHA TESTAMENTTI - JUMALA-LUOJA

5. ja 6. kokoontuminen. Teema: UUSI TESTAMENTTI - JEESUKSEN ELÄMÄ - LUNASTUS

7. kokoontuminen. Teema: SYNTI JA SYNNINTUNNUSTUS

8. ja 9. kokoontuminen. Teema: 10 KÄSKYÄ

10. kokoontuminen. Teema: SAKRAMENTIT

11. kokoontuminen. Teema: ARMO

12. kokoontuminen. Teema: USKONTUNNUSTUS

13. kokoontuminen. Teema: KIRKKOHISTORIA

14. kokoontuminen. Teema: KRISTINUSKO VIROSSA JA OMAN SEURAKUNNAN HISTORIA

15. kokoontuminen. Teema: KIRKKO INSTITUUTIONA JA JOHDATUS SEURAKUNTAELÄMÄÄN

ARVIOINTIOSA

16. kokoontuminen. Teema: YHTEENVETO JA LOPPUKOE

4.3 Maailmanlaajuisen roomalaiskatolisen kirkon ja ympäristön vaikutuksia rippikouluopetukseen

Pastori Orlando Molina

Mitä opettajan on otettava huomioon rippikoulu- ja kasteopetuksessa niiden kohdalla, jotka tulevat maista, joissa asukkaiden enemmistö kuuluu roomalaiskatoliseen kirkkoon? Tekstissäni haluan vastata tähän kysymykseen. Se, mitä kerron, perustuu omaan kokemukseeni katolisena pappina Latinalaisessa Amerikassa ja Italiassa, sekä luterilaisena pappina maahanmuuttajatyössä Suomessa. Tästä näkökulmasta yritän selittää, millä tavalla katolilainen elää uskoaan ja kulttuuriaan todeksi ja miten hän kohtaa luterilaisen kirkon opetuksen ja elämän.

Katolisen kirkon vaikutuspiirissä kasvaneelle syy luterilaiseen rippikouluun tuloon saattaa olla kapina auktoriteetteja vastaan. Opettajan on syytä antaa tilaa myös oppilaan kriittisille kysymyksille. Rippikoulun aloittaneelle voisi esittää seuraavanlaisia kysymyksiä: Miten perhe ja suku suhtautuvat? Tuleeko kääntymisestä ristiriitoja? Rippikoululaisella saattaa olla syyllisyyttä ja pelkoa suvun suhtautumisesta. Onko rippikouluun osallistuminen kenties murrosikäisen kapinaa sukua kohtaan? Tai olisiko taustalla joitakin muita asioita, joita tulisi pohtia. Uskontunnustuksen ajatus pyhien yhteydestä, *kommuniosta*, voisi johdattaa keskusteluun näistä aiheista.

Seurakunnan rakenne

Roomalais-katolisesta ympäristöstä tulevalle on monia tapoja ja käsityksiä, jotka vaikuttavat luterilaisen kirkon opin ymmärtämiseen ja sen omaksumiseen.

Monille voi olla uutta kohdata suomalaisessa luterilaisessa seurakunnassa pappien ohella diakoneja ja nuorisonohjaajia, lastenohjaajia, vahtimestareita. He saattavat ihmetellä sitä, että seurakunnan eri toimintamuotoihin osallistuu sekä oman kirkkomme että toisten kirkkojen jäseniä, samoin kuin ihmisiä, jotka eivät kuulu mihinkään kristilliseen kirkkoon.

Katolisessa kirkossa pappi on usein myös seurakunnan ainoa työntekijä ja kirkon valtarakenne on hyvin hierarkkinen. Valta on keskitetty Roomaan, Vatikaaniin. Paikallista, alueellista seurakuntaa kutsutaan *parokiaksi*. Suomessa on samanlainen, *parokiaalinen* eli alueellinen seurakuntajärjestelmä.

Parokian eli seurakunnan toiminta on pappiskeskeistä. Pappi, jota kutsutaan isäksi, johtaa toimintaa ja kehittää sitä. Monissa katolisissa maissa seurakunnassa ei ole muuta toimintaa kuin messu, toimituksia ja ehtoollisleivällä siunaamisen toimitus. Messun jokapäiväinen toimittaminen kuuluu papin velvollisuuksiin. Vatikaanin toinen konsiili (1962-65) aloitti uuden käytännön, jota kutsutaan *konselebraatioksi*. Siinä papit toimittavat messun yhdessä. Lisäksi on Jeesukselle, neitsyt Marialle ja suojeluspyhimyksille osoitettuja juhlapäiviä kulkueineen ja juhlanviettoineen.

Piispoja ja pappeja kunnioitetaan suuresti. Pappi on ”Alter Christus”, toinen Kristus! Äidille ei voi olla suurempaa kunniaa ja iloa kuin että omasta pojasta tulee pappi. Pappiskeskeisyys näkyy kirkollisessa ja hengellisessä elämässä. Maallikkojen aktiivinen osallistuminen seurakunnan toimintaan on ollut vähäistä. Odotetaan, että papilla on vastaukset ihmisten kysymyksiin uskosta. Siksi tavallisen ihmisen on vaikea keskustella näistä asioista. Toisaalta papin tulee seurata tarkoin, mitä kirkko opettaa. Hänen tulee opettaa niin kuin Rooma ja Vatikaani opettavat. Vatikaanin toisen konsiilin jälkeen kirkko on korostanut oppia yleisestä pappeudesta, ja sen jälkeen monissa maissa maallikkojen osallistuminen seurakunnalliseen toimintaan on ollut merkittävää ja esimerkillistäkin.

Myös naisen asema on kohentunut viime aikoina, vaikka johtamistehtävät ovat enimmäkseen miesten käsissä.

Kestää jonkin aikaa ennen kuin oppilas tottuu siihen, että hänen tulee rippikoulussa ajatella itsenäisesti. Tavallisen ihmisen voi olla roomalaiskatolisen kirkon jäsenenä vaikea muodostaa omia mielipiteitä uskonasioista. Roomalaiskatolisesta ympäristöstä tullut saattaa odottaa, että opettaja sanoo, mitä ja miten pitäisi uskoa. Siksi rippikoulun opettajan täytyy vakuuttaa, että jokainen saa itse etsiä vastauksia elämänsä kysymyksiin Jumalan sanan ja kirkon opin avulla.

Meille tuttua kirkon yhteydessä olevaa seurakuntataloa ja sen toimintakirjoa ei tunneta yleensä katolisissa maissa. Siksi voi olla hyvä selittää luterilaisen seurakunnan toimintamuotojen moninaisuutta ja seurakuntalaisten osallistumisen mahdollisuuksien runsautta. Katolisissa maissa ei juurikaan tunneta kirkkoneuvostoa tai – valtuustoa, joka päättää seurakunnan toiminnasta. Kirkkolaissa (*kanonisessa laissa*) ei niitä mainita.

Suomessa seurakunnan papit ja työntekijät saavat säännöllisesti palkan, mikä voi herättää ihmetystä. Roomalaiskatolisesta ympäristöstä tulleelle voi olla uutta kuulla, että pakollista papin selibaattia ei ole luterilaisissa kirkoissa ja että monilla papeilla ja piispoillakin on oma perhe, puoliso ja lapsia. Roomalaiskatolisessa kirkossa seurakunnan toimintaa ylläpidetään lahjoitusten ja kolehtien avulla. Pappeja on kahdenlaisia, hiippakunnallisia piispan alaisia sekä veljeskuntien alaisia pappeja. Papit ovat antaneet lupauksen elää selibaatissa. Hiippakunnassa toimiva pappi saa palkkaan verrattavaa avustusta. Veljeskuntiin kuuluville papeille, jotka elävät köyhyyslupauksen alaisina, ei makseta palkkaa.

Veljes- ja sisarkunnat

Katolisessa kirkossa veljes- ja sisarkunnat ovat yleisiä. Veljes- ja sisarkuntia johdetaan Roomasta, Vatikaanista käsin. Jotkut sisar- ja veljeskunnat ovat erikoistuneet tekemään *lähetystyötä*. Tavallisten seurakuntalaisten tulee rukoilla ja antaa lahjoituksia tai rahaa lähetystyön hyväksi. Heidän on melkein mahdotonta lähteä itse lähetystyöhön. Munkit ja nunnat toimivat ahkerasti ja nauttivat yleisesti suurta arvostusta ja kunnioitusta ihmisten parissa. He pyrkivät täydellisyyteen ja omistautuvat Jumalan palvelemiseen eristäytyen maailmasta. He ovat tehneet Jumalalle lupaukset köyhyydestä, naimattomuudesta ja kuuliaisuudesta. Eristäytyessään maailman pahuudesta he ovat tavallisten ihmisten silmissä parempia kristittyjä kuin muut.

Maallikkojen aktiivisuus ja luterilaisen kirkon monipuolinen toiminta Suomessa ovat katolisesta maailmasta tulleelle uusi kokemus. Hänestä voi kuulostaa oudolta, että luterilaisissa ja protestanttisissa kirkoissa koulutetaan ja lähetetään ulkomaille lähetystyöhön myös tavallisia seurakunnan jäseniä.

Raamattu

Muistan, että itse sain koko Raamatun käteeni vasta silloin, kun rupesin lukemaan teologiaa Italiassa, ja se oli latinankielellä. Olin silloin yli 20 vuotta vanha. Suomalainen vaimoni sai ensimmäisen Raamatun äitinsä lahjana, kun hän oli 15-vuotias, rippikouluaikana, niin kuin Suomessa on tapana.

Monille on mielenkiintoista selata Raamattua, etsiä ja lukea itse asioista, joista he ovat ennen vain kuulleet. Raamattu on kirkon opin korkein lähde, mutta aiemmin Raamatun lukemiseen ei maallikkoja erityisesti kehoitettu. Vasta Vatikaanin toisen konsiilin jälkeen Raamattua on alettu

lukea messuissa kansan kielellä ja ihmiset ovat alkaneet lukea sitä itsenäisesti. Katolisen kirkon Raamattu on täynnä selityksiä ja alaviitteitä. Ennen Raamattua luettiin kirkoissa latinaksi, vaikka tavalliset ihmiset eivät ymmärrä latinaa. Kuitenkin monet tuntevat koulussa oppimiaan Raamatun kertomuksia. Raamattupiiritoiminta ei ole yhtä tuttua kuin se on protestanttisissa kirkoissa.

Katekismus

Katolinen katekismus on hyvin erilainen kirja kuin meidän katekismuksemme. Hollantilainen katekismus oli suuri uutuus 1960-luvulla. Se oli hyvin edistyksellinen. Sen jälkeen on tullut virallinen katekismus Roomasta. Se tehtiin, koska kaksikymmentä vuotta Vatikaanin toisen konsiilin jälkeen katolisten piispojen synodi pyysi paavilta oppikirjaa kirkolle. Paavi asetti komission, joka valmisti uuden katekismuksen. Se julkaistiin 11.10.1992. Tämä katekismus on laaja ja se käsittelee uskonasioita hyvin perusteellisesti. Kirjassa on yli 700 sivua. Katolisesta taustasta tulevan mielestä meidän katekismuksemme saattaa näyttää sen rinnalla kovin pieneltä ja kenties puutteelliselta. Toisaalta Martti Lutherin Vähä Katekismus sanoo hyvin syvällisiä asioita tiiviissä muodossa.

Kirkon oppi

Tarkoituksenani ei ole esitellä tässä katolisen kirkon virallista kantaa, vaan niitä kysymyksiä ja ajatuksia, joita tavalliset katolisesta taustasta saapuvat ihmiset esittävät luterilaisen kirkon edustajalle.

Monet roomalaiskatoliset maat ovat hyvin maallistuneita. Kirkon virallisen opin ja arkisen elämän välillä voidaan kokea ristiriitaa. Erilaisuudet kirkkojen opeissa tuovat uusia kysymyksiä ja keskustelunaiheita rippikoulutunnille. Kirkko on tarkkaan määritellyt virallisen opin, jota kutsutaan magisteriumiksi. (*Magisterium* - kirkon virallinen oppi).

Katolisella kirkolla on uskonkappaleita eli dogmeja, joita paavi tai konsiilit (koko roomalaiskatolisen kirkon piispojen kokoukset) ovat esittäneet. Vanhimmat niistä ovat koko kristikunnan yhteisiä uskonkappaleita. Kansanuskoa ja kirkon oppia on usein vaikea erottaa. Katolisen kirkon ongelma on, että erilaiset paikalliset, esineisiin ja paikkoihin kohdistuvat uskomukset sekoittuvat kristinuskoon. Latinalaisessa Amerikassa ja myös Afrikassa uskotaan yleisesti ”pahaan silmään”, joka voi aiheuttaa sairautta, onnettomuutta tai kuolemaa. Pahaa silmää vastaan on olemassa rituaaleja, jotka kumoavat pahoja voimia. Apua pyydetään myös Jeesukselta, neitsyt Marialta tai pyhimyksiltä.

Sakramentit

Sakramenteja on seitsemän ja kaksi niistä, konfirmaatio ja pappisvihkimys eli ordinaatio, ovat piispan toimittamia. Sakramentti aiheuttaa olemuksellisen muutoksen kohteessaan. Siten papiksi vihkiminen, samoin kuin kaste ja konfirmaatio ovat sakramenteina ihmiselle pysyviä eikä niitä toisteta. Nykyisin korostetaan, että Kristus itse ja kirkko ovat pelastuksen sakramenteja.

Katolisen kirkon sakramenteja ovat kaste, konfirmaatio, ehtoollinen, rippi, avioliitto, pappisvihkimys ja sairaiden voitelu.

Kymmenen käskyn lisäksi opetetaan *kirkon käskyjä*, joita on viisi: osallistuminen messuun joka sunnuntai ja juhlapäivä, ripittäytyminen ja osallistuminen ehtoolliselle vähintään kerran vuodessa pääsiäisaikana, paastoaminen ja kymmenyksien antaminen kirkolle.

Armo

Katolisesta taustasta tulleen on vaikea ymmärtää armoa täysin Jumalan lahjana. Monille on hyvin vaikea ymmärtää myös ”simul justus et peccator” -ajatusta, eli että ihminen on samanaikaisesti vanhurskas ja syntinen. He ovat tottuneet ajatukseen, jonka mukaan armo annetaan vain sellaiselle ihmiselle, jolla on puhdas sydän eli joka on ripittäytynyt. Se, että lähestymme Jumalaa sellaisina kuin olemme, syntisinä, ja että armo annetaan täysin ilman omaa ansiotamme yllättää monet ja samalla se myös lohduttaa monia.

Armo-sanaa käytetään roomalaiskatolisessa kirkossa usein, mutta se ei tarkoita samaa kuin miten me sen ymmärrämme. Se voidaan ymmärtää niin, että jokainen saa mitä ansaitsee. Hyvät, askeetit ja hengelliseen elämään keskittyneet (munkit ja nunnat) saavat Jumalan armoa helpommin ja runsaampana kuin tavalliset ihmiset. Tavalliset ihmiset kulkevat elämässään armoa anoen. Vasta kun synnit poistetaan katumuksen ja ripin kautta, ihminen saa Jumalan armon. Jos hän käyttäytyy hyvin ja pysyy katumuksessa, Jumala on armollinen häntä kohtaan.

Osallistuakseen Herran pyhälle ehtoolliselle jokaisen täytyy olla puhdas, ilman suuria syntejä eli niin kutsuttuja *kuolemansyntejä*. Katolisen kirkon selityksen mukaan on olemassa kuolemansyntejä ja lievempiä syntejä. Siksi ennen ehtoolliselle osallistumista katolinen ripittäytyy papille. Kuolemansynnillä ei siis tarkoiteta syntiä Pyhää Henkeä vastaan. Kuolemansynti on raskas synti, mutta ei anteeksiantamaton. Kuolemansynnit tunnustetaan ripissä, muut synnit ovat lievempiä, eikä niitä tarvitse tunnustaa. Pappi kuuntelee rippituolissa verhon takana niitä, jotka tulevat ripittäytymään. Ripittäytymistä varten on sääntöjä, joiden mukaan on toimittava: On tutkisteltava omaatuntoa, kaduttava syntejä, tehtävä parannuksen lupaus, tunnustettava kaikki synnit papille ja toteutettava katumusharjoitukset. Käytännössä kuitenkin ripittäytymistä ei näy enää niin usein kuin ennen. Usein riittää se, että jumalanpalveluksessa tunnustetaan synnit yhteisesti. Rippikoulussa on syytä ottaa huomioon se mahdollisuus, että rippikoulua käyvä haluaa jutella papin kanssa ja ripittäytyä ennen ehtoollista.

Siellä, missä katolinen kirkko on vahva, avioeroa, aborttia, eutanasiaa ja itsemurhaa pidetään kuolemansynteinä, joita ei hyväksytä, ja ne tuomitaan myös julkisesti. Näiden syntien tekijä on *ekskommunikaation* alainen, eli hänet voidaan sulkea ehtoollisyhteyden ulkopuolelle. Avioeron jälkeen uudelleen naimisiin menneet saatetaan jättää ehtoollisyhteyden ulkopuolelle. Samoin voi tapahtua ihmiselle, joka on tehnyt abortin eikä ole ripittäytynyt. Eronneita ei vihitä uudelleen, eikä eronneen uutta avioliittoa hyväksytä.

Jeesuksen, Marian ja pyhimysten asema

Monille voi olla outoa, että luterilaisissa kirkoissa ei ole sivualttareita, joissa Marian tai pyhimyksen patsas ottaa vastaan rukoilijoita ja lahjoja. Usein katolisen kirkon sisällä, varsinkin vanhoissa temppeleissä, on sivualttareita tai kappeleita täynnä pieniä hopeisia tai kultaisia sydämiä, jalkoja, kainalosauvoja, kuvia jne. joita monet rukoilijat ovat tuoneet sinne kiitollisina saamastaan avusta.

Katolisessa kirkossa Jeesus on Jumalan Poika ja Pelastaja. Jumalan ja ihmisen välillä ja samalla Jeesuksen rinnalla on usein myös Maria, Jeesuksen äiti, joka yhdessä Pojan kanssa jakaa Jumalan armoa niille, jotka häntä rukoilevat. Sanotaan, että Jeesus ei voi kieltäytyä, kun oma äiti pyytää häneltä jotakin. Vaikka Jeesus on tie Jumalan luo, on helpompaa mennä sinne Marian kautta. ”Ad Filium per Mariam” sanotaan, ”Pojan luo Marian kautta.”

Jeesuksen asema uskossa ja katolisen kirkon hurskauselämässä on erilainen kuin meillä. Jeesus on pelastaja ja myös parantaja, kuitenkin pyhimysten joukossa hän saattaa jäädä merkitykseltään vähäiseksi. Jos kristitty on tottunut anomaan ja saamaan apua omalta suojelupyhimykseltään tai Marialta, Jeesus unohtuu tai jää huomiotta.

Jeesuksen, Marian ja pyhimyksien nimet ovat suojelun merkkejä roomalaiskatolilaisille. Valtava määrä ihmisiä käyttää Jeesuksen ja Marian nimiä omina niminään. Sanotaan, että Maria on ilmestynyt historian aikana eri tavoin. Häntä ylistetään ja rukoillaan eri nimillä virallisesti ja myös epävirallisesti koko maailmassa. Hänelle rakennetaan mahtavia kirkkoja paikoissa, joissa hänen sanotaan ilmestyneen. Monet rippikoulussa haluavat kenties keskustella Lourdesin tai Fatiman ihmeistä tai miksi Suomessa ei ole pyhiinvaelluspaikkoja ja Marialle tai pyhimyksille pyhitettyjä kirkkoja.

Hartaushetki ja rukous

Suomessa hartaushetken voi pitää kuka tahansa, mikä voi herättää kummastusta katolisen kirkon vaikutuspiirissä kasvaneissa ihmisissä. Katolisessa maailmassa hartauden johtaja on pappi tai kirkon työntekijä. Häneen yhdistetään helposti erikoisia ja salaisia voimia. Hartaushetki on merkittävä tilanne uskovaiselle katolilaiselle. Varsinkin Afrikassa ja myös jossakin Latinalaisen Amerikan maissa kansalla on omia uskomuksiaan. Ihmiset luottavat suuresti rukouksiin, kun niihin lisätään jokin rituaali tai seremonia tai ne pidetään paikalla, jossa Maria on kerran ilmestynyt. Tällaisia tapoja on paljon siellä, missä kansa on lukutaidotonta ja kristillinen opetus on ollut heikkoa.

Roomalaiskatolilainen rukoilee usein Mariaa, mutta hän ei ole tottunut rukoilemaan omilla sanoillaan. On helpompi toistaa Ave Maria -rukousta kuin rukoilla vapaasti ja julkisesti. Ave Maria -rukous on hyvin yleinen ja tavallinen rukous, jota käytetään rukoiltaessa ruusukkoa. Ruusukko tarkoittaa katolisen kirkon rukousnauhaa, jossa on 50 Ave Maria -rukousta ja johon liittyy viisi salaisuutta. Rukoukset ovat kuin kimppu ruusuja Marialle! Se on hyvin vanha tapa rukoilla ja vielä käytössä.

Meillä luterilaisessa kirkossa on suuri vapaus rukoilla eri asennoissa. Rippikoulussa voi keskustella siitä, mitä asento merkitsee rukouksessa ja lisääkö rukoukseen jotakin se, että istumme, seisomme tai polvistumme. Katolilainen on tottunut rukoilleensa kirkossa polvistumaan. Messun aikana on sakraalisia hetkiä, jolloin kansa polvistuu. Tultuaan kirkkoon monet koskettavat oven lähellä olevaa siunattua vettä ja tekevät ristinmerkin. Notkistaen oikean polven he kunnioittavat pyhää sakramenttia, joka on alttarikaapissa eli *tabernaakkelissa*, sillä katolinen kirkko opettaa, että pyhitetty leipä ja viini muuttuvat todellisesti ja pysyvästi Kristuksen ruumiiksi ja vereksi.

Virret ja virsikirja

Muistan miten paljon syviä ja lohduttavia ajatuksia löysin monta vuotta sitten, kun Lontoossa sunnuntaina jumalanpalveluksen jälkeen minulla oli tapana jäädä yksin kirkkoon lukemaan virsiä. Minulle se oli uusi ja uskomattoman hyvä kokemus.

Virsi- ja rukouskirjat ovat protestanttisille kirkoille vanha perinne. Kirkkomme hyväksyy jumalanpalveluksissa käytettävät virsi- ja käsikirjat. Virsikirja on ikään kuin kansan kirkkokäsikirja. Anglikaanisessa kirkossa hyvin tärkeä on Rukouskirja (The Prayer Book), jossa on rukouksia ja

virsiä jumalanpalvelusta, hartauksia ja toimituksia varten. Katolisessa kirkossa ei ole ollut tällaista kirjaa kansaa varten, vaikka hartauskirjoja ja laulukirjoja on tarjolla runsaasti.

Viime aikoina on katolisessa kirkossakin alettu laulaa uusia hengellisiä lauluja. Se on tuonut uutta eloa messuun. Ihmiset haluavat laulaa yhdessä kauniita nuorten lauluja. Vanhoja virsiä, joita on ennen laulettu latinaksi, lauletaan nykyään eri kielillä. Monet osaavat laulaa messun osia latinaksi, koska latinankielisiä messuja pidetään vielä erityisesti maissa, missä asuu ihmisiä eri kansallisuuksista, niin kuin meillä täällä Suomessa.

Ekumenia

Roomalaiskatolinen kirkko on maailmanlaajuinen ja sillä on paljon vaikutusvaltaa. Se arvostaa perinnettä ja sen sisällä löytyy monenlaisia korostuksia. On vielä katolisia, jotka korostavat, että roomalaiskatolinen kirkko on ainoa oikea kirkko. He korostavat, että kirkollinen yhteys edellyttää yhteyttä Rooman piispaan. Monille voi olla uutta myös se, että kirkkomme on avoin myös niille, jotka eivät kuulu seurakuntaan. Katolisessa kirkossa ekumeeninen liike vaikuttaa paikallisella tasolla. Erityisesti Vatikaanin toisen konsiilin jälkeen ekumeeniset virtaukset ovat vahvistuneet ja katolinen kirkko on tunnustanut muita kristillisiä kirkkoja kirkoiksi. Suomen luterilaisen kirkon ja katolisen kirkon välisiä hyviä yhteyksiä voi pitää ainutlaatuisina koko maailmassa.

4.4 Kiinalaisia kysymyksiä kristinuskosta - huomioita kiinankielisten kanssa tehdystä rippikoulutyöstä

Pastori Paulos Huang ja pastori Marketta Antola

Suomeen tulleista kiinalaisista osa tulee Manner-Kiinasta, osa Hongkongista ja osa Taiwanista. Muissakin Aasian maissa, Amerikassa ja Euroopassa on merkittäviä kiinankielisiä vähemmistöjä. Yhteistä heille on kiinankieli ja kulttuuri, mutta poliittinen tausta ja suhtautuminen kristinuskoon vaihtelevat. Jos kiinalainen haluaa kääntyä kristityksi, hän ei välttämättä ole lainkaan perillä luterilaisuuden erityiskorostuksista. Hän saattaa olla vain kiinnostunut tietämään lisää kristinuskosta, jonka edustajat Aasiassa ja erityisesti Kiinassa ovat suhteellisen pieni vähemmistö. Siksi on tervehdittävä ilolla jokaista rippikouluun aikovaa.

Historiallista taustaa

Kiinalainen kulttuuri on ikivanhaa, heidän omat opettajansa Kungfutse (Kungtse) ja Laotse elivät noin 500-600 vuotta ennen Kristusta. Kiinalaiset nimittävät omaa maataan keskustan maaksi ja heidän kulttuurinsa levisi ja antoi vaikutteita ympäröiville kansoille. Kiinalainen filosofia pystyi sulauttamaan itseensä hyvin erilaisia kansallisia perinteitä. Edelleenkin kiinalainen kirjoitustapa yhdistää hyvin erilaisia kieliä puhuvia kansanosia saman kulttuurin vaikutuspiiriin. Ei ole toista yhtä suurta kulttuuriltaan yhtenäistä kansaa maailmassa! Kiinalaisilla on siis aivan syystä hyvin voimakas kansallinen itsetunto.

Oopiumisodat 1800-luvulla ja länsimaiden tunkeutuminen Kiinan markkinoille, kolonisaatio ja imperialismi ovat kaikki historiaa, joka on kiinalaisille koulussa tarkkaan opetettu. Kristinuskon levisi Kiinaan imperialismin vanavedessä eikä sillä edelleenkaan ole hyvä maine kiinalaisten

keskuudessa. Nykyinen sosialistinen hallinto Kiinassa on tosin lieventänyt kantaansa suhteessa länsimaihin ja uskontoihin, joita ei enää virallisesti pidetä ”ooppiumina kansalle”.

Kulttuurivallankumouksen jälkeisenä aikana kristinusko on levinnyt Kiinassa niin, että nykyisin kristittyjä on kymmeniä miljoonia. Puhutaan jopa ”kristinuskon kuumeesta”. Suhteessa Kiinan valtavaan väestöön kristittyjä on kuitenkin pieni määrä.

Rippikoulun opettajan on hyvä tietää, että uskonnot eivät ole täysin kiellettyjä Kiinassa. Kiinassa vallitsee virallisesti uskonnonvapaus, joka tosin on rajoitettu, mutta sallii rekisteröityjen seurakuntien julistuksen ja jumalanpalvelukset. Protestantit kirkot ovat liittyneet Kiinan kristilliseen neuvostoon (China Christian Council), ja seurakunnat elävät niin sanotussa tunnustusten jälkeisessä kirkkoliitossa. Kiinalainen kristitty ei siten välttämättä tiedä, minkä protestanttisen tunnustuskunnan jäsen hän on. Hän voi myös kuulua rekisteröimättömään kotiseurakuntaan, joilla ei ole virallista tunnustusta. Raamattuja on ollut Kiinassa virallisten seurakuntien saatavilla 1980-luvulta lähtien, mutta hyvin saattaa tavata kiinalaisen, joka ei ole lukenut Raamattua.

Ryhmän kokoaminen

Kiinankielisillä kristityillä on pääkaupunkiseudulla oma seurakuntansa, jossa he voivat saada kristillistä opetusta myös kiinan kielellä. Muualla maassa englanninkieliseen opetusryhmään liittyminen on mahdollista, mutta on hyvä ottaa huomioon opiskelijan kielen lähtötaso. Monella suomalaisella on vaikeuksia ymmärtää kiinalaista aksenttia. Yksilörippikoulun pitäminen tai tulkkaus on hyvä ajatus silloin, kun kielen ymmärtämisen kanssa on ongelmia.

Kiinankielistä opetusmateriaalia on olemassa ainakin Helsingin kiinalaisessa seurakunnassa, samoin lauluvihkoja ja virsimonisteita. Ongelmana suomalaiselle rippikoulunpitäjälle on tietenkin, ettei hän pysty itse näitä lukemaan ilman monen vuoden koulutusta!

Suhde kiinalaiseen kulttuuriin

Kiinalaiset olettavat, että heidän kulttuurinsa lähtökohdat otetaan huomioon. Kiinalaiseen kohteliaisuuteen kuuluu luontainen nöyryys, toisen huomioon ottaminen ja suomalaisittain ajatellen lähes itsensä vähättely, mutta he edellyttävät kohteliaisuutta myös vastavuoroisesti toiselta osapuolelta. Liioitteluun ei tarvitse mennä, mutta luonteva toisen huomioon ottaminen on tärkeää. Tapoihin kuuluu, että opettajaa kunnioitetaan ja hänelle ei väitetä vastaan. Toisaalta opettajalta odotetaan esimerkillisyyttä ja sitä, että hän tietää asiat. Kungfutsen oppien mukaan opettajan tulee huolehtia oppilaistaan ja oppilaan tuleen kunnioittaa ja arvostaa opettajaansa. Nuoremman henkilön tulee myös aina kunnioittaa vanhempaa. Tässä mielessä perinteinen suhde opettajan ja oppilaan välillä ei ole tasa-arvoinen, vaan opettajan oletetaan olevan huolehtivainen auktoriteetti oppilailleen.

Edellä kirjoitetusta saattaa saada sen käsityksen, että kiinalainen rippikouluun osallistuva ei olisi aktiivinen tai kriittinen. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Oman vahvan kulttuuritaustansa pohjalta he tuovat keskusteluun mukanaan omat käsityksensä oikeasta ja väärästä ja odottavat myös, että heitä kuunnellaan. Kansainvälinen ryhmä, jossa keskustelu on tasa-arvoista ryhmän jäsenten välillä saattaa olla hedelmällinen kulttuurien vuorovaikutukselle. Omassa ryhmässään kiinalaiset ovat yleensä hyvin tietoisia sosiaalisista suhteistaan, mikä suomalaiselta saattaa jäädä täysin huomaamatta. Esimerkiksi nuoremman ei ole soveliasta keskeyttää vanhemman puhetta.

Opettajan on hyvä pitää mielessä, että koulujärjestelmämme ovat hyvin erilaiset. Kiinalaisissa koulusysteemissä on paljon ulkoa opettelua jo pelkän vaikean kirjoitussysteemin (karakterien)

oppimisen takia. Kilpailu opiskelupaikoista on kovaa. Yhden mielenkiintoisen keskustelunaiheen voisi saada vertailemalla kiinalaisten ja suomalaisten tapaa oppia ja opiskella!

Nykykiinalaiset ovat useimmiten lähtöisin ateistisesta, sosialistisesta maasta eli Kiinan kansantasavallasta. Saamastaan materialistisen ideologian opetuksesta johtuen he pitävät tärkeänä rationaalisuutta ja tieteen todisteita. Oppimistavoitteisiin kuuluu sosialistisen ideologian ja ateismin opetus. Tältä pohjalta he saattavat pitää tärkeänä sitä, miten voi tieteellisesti todistaa Jumalan olevan olemassa.

Poliittiset kysymykset suhteessa kristinuskoon eivät ole vieraita kiinalaisille. Kristinusko oli Kiinassa kauan valloittajien imperialistinen uskonto ja sitä käytettiin kolonialismin välineenä. Tämä on kiinalaisille koulusta tuttu asia, kuten patriotismikin. Tavallinen kiinalainen pelkää, että hänen uskonsa sotkeutuu politiikkaan, että hänet kristittyinä ymmärretään väärin oman maansa hallituksen vastustajaksi tai että hän hylkää kiinalaisen kulttuurin omaksuessaan kristinuskon.

Yksittäisiä kysymyksiä

Kiinalaiselle on tärkeää, miten kristinusko ja kristityt suhtautuvat kiinalaiseen kulttuuriin. Usein tulee vastaan kysymys siitä, pääsevätkö Kungfutsen ja muut kiinalaiset pyhät ihmiset taivaaseen? Taiwanin kiinalaiselle, jolla on täysi uskonnonvapaus ja kotonaan esi-isien alttari, saattaa myös olla tärkeä kysymys esi-isien palvomisesta tai kunnioittamisesta osana uskontoa. Minkä takia suomalaiset polttavat kynttilöitä haudoilla?

Jos kiinalainen uskoo yliluonnolliseen, hän saattaa kysyä oman monijumalaisen taustansa pohjalta, miksi jumalia on vain yksi. Tai sitten hän kysyy, miksi pitäisi kääntyä kristityksi, eikö samalla voisi säilyttää entistä uskontoa. Kiinalainen kulttuuri hyväksyy rinnakkain monta uskontoa ja pluralismi on osa arkipäivää. Sama henkilö voi elää kolmen uskonnon piirissä. Työelämässä hän on kungfutselainen, tekee aktiivisesti työtä ja toteuttaa näin omaa tehtäväänsä. Kungfutselaisuudessa oman aseman tajuaminen ja sen mukainen käytös on tärkeää. Vapaa-aikanaan ja eläkkeelle jäätyään kiinalainen korostaa taolaista elämäntapaa, vetäytyy luontoon ja rentoutuu. Taolaisuudessa luonnonmukaisuus, terveys ja sisäisen voiman etsiminen ovat keskeisiä periaatteita (Wu wei-periaate, pakottamattoman toiminnan periaate). Myöhäisessä vanhuudessa ja kuoltuaan kiinalaisen sanotaan olevan buddhalainen, koska buddhalaisuus vastaa kuolemanjälkeisen elämän kysymyksiin. Mahayana-buddhalaisuudessa on kahdeksantoista helvettiä ja taivaitakin on useita. Tämän moniuskontoisen todellisuuden jälkeen voi olla vaikea ymmärtää, miksi pitäisi uskoa vain yhteen Jumalaan.

Kiinalainen pragmaattisuus. Uskonelämän käytännöllisyys kuuluu kiinalaiseen elämäntapaan. He kysyvät: Jos uskon Jumalaan, mitä hyötyä minulle siitä on? Kansanuskonossa oman suvun jumalien on tarkoitus siunata palvojiaan, ja kiinalainen voi myös rangaista omaa jumalaansa, jos se ei vastaa. Tavalliselle kansalle hyötynäkökulma on tärkeä, mutta koulutetut ihmiset saattavat torjua tämän motiivin ja pitävät tärkeänä totuuden löytämistä.

Käytännön uskonnollisuuteen liittyy myös kysymys siitä, miten kristityn usko näkyy arkielämässä. Kristityn esimerkillisyys on erittäin tärkeää: moni sanoo kääntyneensä kristinuskoon, koska on kohdannut hyvän kristityn. Hyvyydellä tarkoitetaan hyvää käytöstä, epäitsekkyyttä, ystävällisyyttä, anteliaisuutta (lahjojen vaihtaminen on tärkeää kiinalaisessa kulttuurissa), vastavuoroisuutta. Käsitys kristitystä on usein moralistinen, kristityn on tehtävä hyviä tekoja.

Vanhurskauttamisopin ongelmallisuus – kiinalainen näkökulma. Kristinuskon ja luterilaisuuden vaikeimpia opinkohtia on kiinalaiselle ihmisen syntisyys, erityisesti perisynti ja samalla myös armon käsittäminen. Kiinalaiseen kulttuuriin kuuluu ihmisen hyvyyden korostaminen ja epäonnistumisen, ”kasvojen menettämisen” peittäminen ja vähättely. Kungfutselaisuudessa on perinteisesti hyvin optimistinen käsitys ihmisen kyvyistä. Myös kansanuskonnoissa tarinat kertovat ihmisten jumalallistumisesta sankaritekojen avulla. Puhe ihmisen syntisyydestä kuulostaa kiinalaisen korvissa epäilyttävän negatiiviselta ja epäkohteliaalta väitteeltä. Kiinankielessä ei ole sanaa synti, vain sana ”rikos”. Onko syntinen siis kiinaksi rikollinen?

Edelliseen liittyen myös armon ymmärtäminen voi olla kiinalaiselle vaikeaa. Kiinalaiset painottavat moraalien kohtuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Miten on mahdollista, että kiinalaiset pyhät opettajat ja jumaluudet eivät pääse taivaaseen, kun taas kuka tahansa syntinen voi armahdettuna päästä taivaaseen? Kiinalaiset pelkäävät myös, että armosta tulee tekosyy hengelliseen laiskuuteen, niin sanottua halpaa armoa. He ajattelevat, että hyvän tekeminen laiminlyödään, kun syntinen armahdetaan. He myös saattavat mielessään arvostella meitä suomalaisia siitä, että kuulumme kirkkoon sitoutumatta kuitenkaan sen opettamiin arvoihin arkielämässä.

4.5 Rippikoulu ja kasteopetus afrikkalaisten maahanmuuttajien parissa

Pastori Timo Keskitalo, Kansainvälinen seurakunta

Se mitä tässä on kerrottu afrikkalaisen kohtaamisesta rippikoulussa, ei tee oikeutta afrikkalaisten kansojen ja kulttuurien rikkaukselle. Nämä lyhyet yleistyksiset pyrkivät luonnehtimaan joitakin tavanomaisia piirteitä. Toivottavasti näistä huomioista on apua, jotta paremmin voi kohdata todellisuuden ainutlaatuisia ihmisiä.

Monet Afrikan maista tulleet muuttajat ovat olleet vahvasti lähetystyön ja kristillisten kirkkojen vaikutuspiirissä kotimaassaan. Muutamat ovat olleet tekemisissä luterilaisten kirkkojen kanssa. Monet ovat lapsuudessaan olleet katolisen tai anglikaanis pohjaisten kirkkojen piirissä. Hyvin moni on aikuisena jo kotimaassaan siirtynyt afrikkalaisten uusien kirkkojen jäseniksi. Joskus rippikouluun hakeutuu myös henkilöitä, joiden taustana on syrjäseuduilla vielä vallitseva animismi. Yleisesti voi todeta, että afrikkalaiset kristityt eivät ole kovin tarkkaan tietoisia tunnustustaustastaan. Samalla heillä on kuitenkin erittäin vahva kasvatuksen kautta saatu kristillinen identiteetti.

Vaikka tänne asti Afrikasta tulleilla on yleensä hyvin korkea koulutustaso, rippikoulu on saattanut jäädä käymättä levottomien olojen ja alituisten muutosten tähden. Monin paikoin kirkolliset olot ovat siinä määrin puutteelliset, että rippikoulua ei ole kyetty järjestämään. Asia on olosuhteiden tähden jäänyt aikanaan hoitamatta, ja nyt Suomessa tarjoutuu aikuisiällä ensimmäinen mahdollisuus rippikoulun käymiseen. Joidenkin kohdalla kastekin on jäänyt hoitamatta samoista syistä. On hyvin tavallista, että suoritetusta kasteesta ei ole todistusta. Tällöin on paras vain luottaa henkilön muistiin.

Luterilaisen kirkon jäseneksi liittyminen ei ole ensimmäinen asia, joka tarvitsisi selvittää. Rippikoulutodistuksenhan voi antaa ilman kirkon jäsenyyttäkin. Rippikouluopetuksen myötä luottamus ja ymmärrys kasvaa niin, että kysymys luterilaisen kirkon jäseneksi liittymisestä nousee luontevasti esille.

Ryhmän kokoaminen

Islamilaisen vyöhykkeen eteläpuolelta tulleiden afrikkalaisten kanssa pärjää pääsääntöisesti englannin kielellä. Ranska on toinen yleinen kieli. Joskus saattaa tavata myös henkilöitä, joiden koulukielenä on portugali. Näiden yleiskielten lisäksi afrikkalaiset yleensä puhuvat äidinkieltään ja lukuisia muita naapuriheimojen kieliä. Näillä kielillä löytyy Raamattu ja vain vähän kristillistä kirjallisuutta. Afrikkalaiset eivät ole tottuneet käyttämään heimokieliä opetuksen kielenä.

Kun todennäköisin opetuksen kieli on englanti, sopivat afrikkalaiset hyvin kansainväliseen opetusryhmään. Ryhmässä afrikkalaiset saattavat toimia isoveljen ottein, opettaen ja kehottaen muita. Ryhmätilanteessa afrikkalaiset saattavat aiheuttaa ongelman malttamattomuudellaan. He eivät voi ymmärtää, miksi islamin taustalta tulevaa ei kehoiteta tekemään äkkinäistä parannusta taustastaan, tai he saattavat hermostua eurooppalaisen skeptisiin kysymyksiin.

Afrikkalaiset ovat usein opintojen ohella työssä iltaisin. Voi olla vaikeaa pitää heitä säännöllisesti mukana ryhmässä. Motivaation kanssa voi joutua työskentelemään lupaavan alun jälkeen.

Kristillisuus

Afrikkalainen kristitty saattaa pettyä rippikoulun opettajaan. Suomalaista opettajaa ei koeta riittävän hengelliseksi. Afrikkalaisilla on yleisesti sellainen kokemus, että Suomesta on vaikea löytää oikeita kristittyjä. Luterilainen jumalanpalveluselämä koetaan kuolleeksi hiljaisuuden ja vakavuuden tähden. Lisäksi jumalanpalveluksiin osallistujat ovat täällä enimmäkseen vanhoja ihmisiä. Osa afrikkalaisista on tottunut hyvin äänekkääseen jumalanpalveluselämään. Mutta nekin, jotka ovat tottuneet hillitympään menoon, kokevat täällä pettymyksiä. Monet näistä ennakkoluuloista ovat kulttuuriin liittyviä asioita, joita juuri rippikoulussa voidaan purkaa. Tehtävänä on auttaa afrikkalaista tunnistamaan kristillisyyttä asioissa, joita hän ei vielä ole huomannut. Toisaalta meidän tulee uskaltaa antaa terveille kritiikille, jota afrikkalaiset tuovat tullessaan. Parhaimmillaan juuri afrikkalaiset kristityt saattavat tuoda sellaisen uuden elämän sykkeen kirkolliseen elämäämme, jota täällä kipeästi kaivataan. Rippikoulu on avainasemassa tämän oven avaamisessa.

Useilla afrikkalaisilla on sukunsa keskuudesta kokemuksia yliluonnollisista voimista. Kokemukset saattavat liittyä kristillisyyteen, mutta useammin ne liittyvät kristinuskoa edeltävään uskonnollisuuteen. Mikäli rippikoululainen aistii, että opettaja kykenee vastaamaan hengellisesti tämän alueen kysymyksiin, hän mielellään kertoo kauan mieltä vaivanneita kysymyksiä. Kokemukset saattavat liittyä esi-isien henkiin, riivaajiin ja ihmeisiin. Rationaalinen pois-selittäminen ei ole mikään vastaus. Sen sijaan opettaja voi hyvin kesken oppitunnin johtaa rukoukseen, jossa jokin henkivaltoihin liittyvä kokemus tuodaan Jumalan eteen. Tunnustuskirjoistakin löytyvä vanha kastekaavan eksorsismi voi olla joskus hyvä ottaa esille. Joskus rippikoululaisella on hallussaan jokin noituuteen tai henkivaltoihin liittyvä esine, jonka hävittämisestä tulee välttämättömyys.

Monilla afrikkalaisilla on kokemusta myös kotimaansa uusista seurakunnista, joissa hyödynnetään ekstaattisia kokemuksia ja pelkoja. Monesti näissä seurakunnissa on hyvin voimakas johtajuuden korostus ja rahastus. Näiden seurakuntien elämässä on sekoitus perinteistä kristinuskoa, amerikkalaisten TV-saarnaajien vaahtoamista ja poppamiesten taikuutta. Kristillisten ja ei-kristillisten seurakuntien rajan määrittäminen on äärimmäisen vaikeaa. Rippikoulu antaa oivallisen mahdollisuuden tarkistaa käsityksiä Raamatun äärellä. Alun vastustuksen jälkeen monet rippikoululaiset osaavat olla kiitollisia uskon selkiytymisestä.

On hyvä muistaa, että kristillisuus Afrikassa on paikoitellen hyvin vanhaa - vanhempaa kuin Suomessa. Etiopiassa koptilainen kirkko on vaikuttanut alkukirkon ajoista alkaen. Länsi-Afrikasta

löytyy hyvin vanhaa roomalaiskatolisuutta.

Kulttuuri

Afrikkalaiset ovat herkkiä kaikelle alikehittyneisyyspuheelle. Me olemme tottuneet kuulemaan tarinoita lähetystyöstä kurjuudessa ja köyhydessä elävien parissa. Afrikkalaisille tällaiset lähetystilaisuuksien puheet ovat nöyryyttäviä. Hyvä periaate on puhua toisen kulttuurin vahvuuksista. Afrikkalaisissa kulttuureissa me voimme ihailia esimerkiksi sosiaalisuutta, iloisuutta ja vanhempien kunnioittamista. Voimme myös yhdessä nauraa stereotypioille, kuten että jokainen musta on hyvä koripalloilija tai jokainen afrikkalainen on syntynyt rumpaliksi. Huumorissa pitää kuitenkin olla tarkkana, ettei aiheuta loukkaantumista. Puheet afrikkalaisesta aikakäsityksestä tai viittaukset ihonväriin voivat olla arkoja asioita. Jokainen afrikkalainen joutuu jonkinlaisen rasismin uhriksi Suomessa, vaikkei sitä tunnustaisikaan. Afrikkalainen tunnistaa, kun häntä arvostetaan ja hänen taustastaan ollaan kiinnostuneita.

Toisaalta afrikkalaiseen kulttuuriin kuuluu vahva auktoriteettien tarve. Myös rippikoulun opettajan tulee olla auktoriteetti. Suomalaisina olemme käyneet läpi kiivaan muutoksen oppimisen kulttuurissa. Pari sukupolvea sitten meillä opiskeltiin kiertokoulussa, jossa oppiminen tapahtui siten, että lapset lausuvat asioita yhteen ääneen opettajan perässä opettajan iskiessä kepillä tahtia. Monien meidän lapsuudessa opettaja kertoi Raamatun kertomuksia koulussa. Me kuuntelimme tarkasti, sillä seuraavana päivänä läksyn kuulustelussa joku meistä joutui kertomaan saman tarinan niin hyvin kuin muisti. Nykyään opettaja pyytää oppilaita ryhmänä lukemaan vaikkapa kertomuksen Joosefista, ja sitten luomaan sen uudelleen nykyaikaan. Kun oppilaat tekevät siitä poliittisen kertomuksen Israelin ja palestiinalaishallinnon välillä, opettaja sanoo "te olette todella pohtineet tätä Joosefia". Mikä näistä kolmesta mallista valitaan, kun opetetaan maahanmuuttajaa, joka ei Joosefista mitään tiedä?

Jotta emme tuottaisi afrikkalaiselle rippikoululaiselle pettymystä, meidän tulee rohkeasti käyttää myös luennointia opettamisen mallina. Meidän tulee antaa vastauksia kysymyksiin eikä vain esittää didaktisia kysymyksiä, joiden avulla oppija oivaltaa omat vastauksensa. Afrikkalaiset ovat tottuneet oppimaan sellaisen opettajan johdolla, joka jakaa tietoa. Yleisesti voi sanoa, että opettajalla on kunnioitetumpi asema Pohjois-Euroopan ulkopuolella. Rippikoulun opettajan pitää nyt siis valita, opettaako hän oman kulttuurinsa ehdoilla vai suostuuko hän opettamaan niin kuin oppija on tottunut oppimaan.

Silloin kun aikuisrippikouluryhmässä on eri kulttuurien edustajia, opettaja joutuu joskus toimimaan siltana ja tulkkina. Aasialaiset ja afrikkalaiset kunnioittavat suuresti opettajaa. Heitä hävettää, kun eurooppalaiset heittävät provosoivia vastaväitteitä eli tekevät keskustelusta "mielenkiintoisen". Eurooppalaiset taas kokevat autoritatiivisen luennoimisen tyrmäävänä.

Tarinoilla on vankka sija opetuksessa. On kuitenkin syytä varmistaa, että tarinaa ei kerrota vain sen tähden, että se on hyvä tarina. Afrikkalaiselle tarinalla pitää aina olla opetus, joka avataan tarinan lopussa.

Opetuksen sisällön kysymyksiä

Afrikkalaisella ei ole yleensä suuria epäilyksiä Jumalan olemassaolosta. Jumalatodistukset ja epäilijän kysymykset voidaan usein ohittaa nopeasti.

Käskyt antavat oivallisen välineistön käsitellä kulttuurin eroavaisuuksia. Afrikkalaisia tyrmistyttää

nuorison huono käytös ja se, että vanhuksista ei pidetä huolta perheissä. Neljäs käsky tarjoaa yhden keskeisen kanavan purkaa kulttuurishokkia. Käskyjen avulla maahanmuuttajan ei tarvitse kokea olevansa epäkohtelias isäntämaan kulttuuria edustavaa opettajaa kohtaan, vaan hän saa asettua Raamatun kanssa suomalaisen kulttuurin kriitikoksi. Käskyt tarjoavat tervetulleen kolmannen poolin kaksinapaiseen kulttuurishokkiin. Käskyjen avulla afrikkalainen voi turvallisesti ryhtyä arvioimaan myös oman kulttuurinsa virheitä menettämättä identiteettiään. Käskyjen äärellä kannattaa kerätä runsaasti esimerkkejä vahvuuksista ja heikkouksista sekä suomalaisesta että afrikkalaisesta kulttuurista.

Rippikoulun painopiste ei saa kuitenkaan jäädä moraalien pohdiskeluun. Käskyjen äärellä kannattaa viivähtää lain toisen käytön äärellä. Toinen uskonkappale ja armon ymmärtäminen saattaakin olla aivan hämärän peitossa, vaikka rippikoululainen on muuten osoittautunut syvästi hengelliseksi mallikristityksi.

Sielunhoidollisia kysymyksiä

Monen Afrikasta tulleen tarina on tuhlaajapojan tarina. He ovat olleet turvallisen kristillisen yhteisön sisällä kotimaassaan. Suomi on ollut heille vapauden ja mahdollisuuksien paikka. Seurakunta unohtuu monella ensimmäisten viikkojen aikana Suomessa. Menee kenties vuosia taloudellista menestystä tavoitellessa. Jotkut onnistuvatkin rahan kanssa, toiset menettävät kaiken. Rippikouluun tullessa afrikkalainen henkilö saattaa tuntea syvää häpeää ja katumusta syntisestä elämästään. Taustalla saattaa olla moraalittomuutta, huumeiden salakuljetusta, uhkapelin koukkuun jäämistä, kaksinnaimista, prostituutiota, henkilöillä saattaa olla väärennetyt paperit ym. On hyvä, jos opettaja voi selkeästi tarjota mahdollisuutta ripittäytymiseen. Asiat voivat olla hyvin raskasta kuultavaa ja aiheuttaa jatkotoimia. Rippikoulun opettajalla on siis hyvä olla työnohjaus kunnossa.

Tietolaatikko

Afrikkalaisia opiskelijoita on tullut Suomeen tasaisena virtana 1980-luvulta lähtien. Osa opiskelijoista on jäänyt Suomeen etsien omaa paikkaansa tässä yhteiskunnassa. Työhön sijoittuminen ei ole ollut helppoa. Monet ovat jatkaneet opiskelua vuosikausia suorittaen rinnakkaisia tutkintoja ja väitellen tohtoriksi elättäen itseään työskennellen siivoojana. Monen kohdalla mitään muuta työtä ei ole ollut tarjolla opintojen päätyttyäkään. Osa näistä Suomeen jääneistä on tuonut aviopuolisonsa pienellä viiveellä Suomeen. Osa on löytänyt puolison Suomesta. Sitten ovat ne, jotka ovat tulleet hakemaan turvapaikkaa. Monet elävät epävarmuudessa vuosikaudet ennen päätöstä. Tänä aikana moni ehtii hankkia opiskelupaikan ja sen avulla lykkäämään lopullista päätöstä vuosiksi eteenpäin. Jotkut avioituvat ja turvaavat elämänsä ainakin niin pitkäksi aikaa, kuin avioliitto kestää. Avioliitto on joillekin kiristysuhde. Avioero merkitsisi maasta poistamista. Yliopistokaupungeissa on jo sen verran Afrikan maista tulleita, että he kykenevät luomaan omia ystäväverkostojaan. Useimmissa suurissa kaupungeissa on jo kansainväliset seurakunnat. Helsingissä on jo useita afrikkalaisia seurakuntia.

Nigeria on Afrikan väkirikkain valtio. Neljännes Afrikan mantereesta on nigerialaisia. Eipä siis ihme, että myös Suomeen on löytänyt tiensä joukko nigerialaisia. Suurimmat kieliryhmät ovat ibo, joroba ja hausa. Nigerialaiset ovat tulleet maahan pääsääntöisesti opiskelijoina, kuten myös ne jotka ovat tulleet Ghanasta, Keniasta ja Tansaniasta. Levottomuuksia pakoon tultiin aikanaan Etiopiasta ja nyttemmin Kongosta, Liberiasta, Sierra Leonesta ja Sudanista.

Kirjallisuutta

Kätevässä ja tiiviissä pakkauksessa tietoa eri maiden perusfaktoista ja kristillisyyden tilanteesta on tarjolla kirjassa Patrick Johnstone, Operation World.

Afrikan maiden kirkkohistoriaa on kirjoitettu viime vuosina useaan kertaan. Raamattuja eri Afrikan kielillä löytyy Pipliaseurasta, traktaatteja Kansainvälisestä seurakunnasta ja Jumalan Rauhaa -lehdykkää Kirkon lähetystyön keskukselta.

4.6 Rippikoulu ja kasteopetus arabiankielisestä ympäristöstä tuleville

Pastori Mark Saba

Arabiankielinen maailma ei ole yksiselitteinen asia. Tämän kirjoituksen tarkoituksensa on kuitenkin antaa taustatietoa, jota rippikoulun tai kasteopetuksen pitäjien on hyvä ottaa huomioon.

Historiallinen tausta

Kaikessa niin sanotussa arabimaailmassa eli maissa, missä virallinen kieli on arabia, on ollut kristinuskoa, ja vieläpä vahvasti. Niin sanottua ”arabiperinnettä” on se perinne, joka rajoittuu 8. vuosisadan ja 14. vuosisadan välille. Nykyään eletään kristinuskon perinnettä arabimaailmassa, joka on seurannut kreikan ja latinan perinteen jälkeen.

Tämä perinne on tunnettu ajalta 750 – 1350 AD. Tänä aikana kirkkoisät yrittivät puolustaa uskoa Islamia vastaan. He kirjoittivat teologiaa, liturgiaa ja kirkkohistoriaa. He käyttivät vanhoja kieliä kuten arameaa, assyriaa ja koptia. Paljon on myös tekstejä käännetty arabiaksi, esim. kreikasta ja latinasta. Islamin valtaantumisen jälkeen he alkoivat kirjoittaa arabiaksi, jotta saisivat puhua ja kertoa omasta uskostaan. Eli niin sanotusti ”Arabian alueen kristityt.” Kristinuskosta tuli pääuskonto koko Rooman valtakunnan alueelle v. 331 ja sen seurauksena myös Lähi-itään.

Kristinuskon leviäminen alkoi Lähi-idästä. Kristinuskoa oli ollut jo 700 vuotta ennen islamin laajentumista ja hallintaa tällä alueella. Nykyinen kristillinen kirkko Lähi-idässä on pitkän historiansa ajan sukupolvesta toiseen selvinnyt monien vaikeuksien läpi. Sekä Vanhassa että Uudessa testamentissa kerrotaan maista, joissa vielä tänä päivänä on kristinuskoa, esim. Libanon, Egypti, Syyria ja Irak. Kristinuskon hävisi kuitenkin Pohjois-Afrikan maista islamin tulon jälkeen esim. Marokosta, Algeriasta, Tunisiasta, Libyasta ja Arabian niemimaalta.

Tällä hetkellä arabimaailmassa on 15-20 miljoonaa kristittyä. Kristillinen kirkko löytyy siis arabimaailmasta ja kristittyjen arvioitu prosentuaalinen osuus maiden asukasluvusta on seuraava: Egypti 12 %, Libanon 40 %, Syyria 10 %, Jordania 10 %, Sudan 10 %, Irak 5 %, Palestiina 5 %, Israel 3 %. Luvut ovat epätarkkoja ja antavat vain suuntatietoa. Suomessa on kristittyjä edustettuina kaikista näistä maista.

Termi arabi

Arabi termi on suppea termi, joka ei selitä kaikkea. Arabia on kieli, mutta Arabia on myös alue ja se on nykyinen Arabian niemimaa. On hyvä muistaa, että kaikki arabiaa puhuvat ihmiset eivät ole muslimeja ja että kaikki muslimit eivät ole arabeja. Itse asiassa suurin osa kristityistä, jotka tulevat arabimaista eivät hyväksy, että heitä kutsutaan arabeiksi. Esimerkiksi Libanonin kristittyjä on kutsuttu foinikialaisiksi, Egyptin koptilaisiksi ja Irakin kristittyjä assyrialaisiksi tai kaldealaisiksi. Ehkä eräs hyväksytty tapa ratkaista tämä herkkä asia ja samalla välttää erimielisyyttä, on käyttää kristitty termiä ja sitten mainita maa. Esim. ”kristitty Egyptistä” tai ”kristitty Libanonista.”

Lähi-idän kristityt pitävät omaa kristinuskon perinnettä vahvasti osana omaa identiteettiään. Joskus on yritetty vetää selkeä linja kutsumalla kristittyjä oman etnisen nimensä mukaan, esim. libanonilaisten kohdalla on joskus kutsuttu kaikkia kristittyjä Libanonista maroniiteiksi. Tilanne on kuitenkin erilainen, koska Libanonissa on olemassa myös ortodokseja, jotka eivät ole maroniitteja. Sama periaate toistuu muissakin paikoissa. Siksi on hyvä käyttää kristitty termiä ja sitten mainita maa; ”kristitty Libanonista” ja välttää sanaa arabi, jonka kristitty yleensä torjuu voimakkaasti.

Arabian kieli

Arabian kieli on laaja käsite. Arabia on vanha kieli, joka aloitti leviämisen islamin kanssa. Kuitenkin niin sanottu klassinen arabia on se yleinen kieli, joka yhdistää arabimaailman. Klassista kirjakieltä ei yleensä kukaan puhu. Se on kuitenkin virallinen kieli kaikissa arabimaissa. Monet kristityt arabimaissa käyttävät muita kieliä. Esim. kaldealaiskristityt Irakissa puhuvat kaldean kieltä. Yhteinen kieli on kuitenkin arabia. Arabimaailmassa jokaisessa maassa puhutaan omaa arabian kieltä. Joskus niitä kutsutaan kieliksi ja joskus murteiksi. Eri maiden välillä kielen eroavaisuudet ovat joskus suuretkin. Ero voisi olla kuin suomen ja viron kielten välillä. Eli joskus kyseessä on melkein eri kieli kuin vain murre.

Kun jokaisella arabimaalla on oma murteensa tai kielensä, voimme kuitenkin jakaa murteet sen mukaan, miten lähellä ne ovat toisiaan alueellisesti. Tämä jako ei ole mitenkään virallinen, mutta se näyttää meille kuitenkin suuntaa. Lähi-idän alueella Libanon ja Syyria ovat kielellisesti ja myös kulttuurillisesti lähellä toisiaan. Jordanian ja Palestiinan murre ja kulttuuri taas ovat lähellä toisiaan. Jordaniassa on myös paljon palestiinalaisia. Arabianniemimaan alue eli Saudi-Arabia ja muut Persianlahden maat ovat lähellä toisiaan. Irakilla on oma tilanteensa; Irakissa on paljon etnisiä ryhmiä ja myös omia murteita. Irak on toisaalta linkki monen paikan välillä. Irakissa Kaldean kristityt puhuvat kaldean kieltä, assyrialaiset kristityt puhuvat assyrian kieltä. Pohjois-Irakissa on kurdeja, jotka puhuvat kurdinkieltä. Suurin osa Irakin kurdeista osaa arabiaa ja puhuu hyvin irakin murretta.

Egyptissä on myös oma murteensa. Egypti on arabimaista suurin. Egyptin kulttuuri on myös ainutlaatuinen. Egyptin murretta puhutaan eniten ja ymmärretään eniten muissa arabimaissa. Sanotaan, että jos ulkomaalainen haluaa liikkua arabimaissa, on parasta oppia egyptin kieltä tai murretta. Sillä pärjää hyvin koko arabimaailmassa. Sudan taas on linkkinä Afrikkaan. Sudanissa on myös oma arabian murteensa. Pohjois-Afrikan alueeseen kuuluvat Libya, Tunisia, Algeria ja Marokko. Jokaisessa maassa taas on useita murteita, mutta Pohjois-Afrikan kulttuurit ja murteet ovat lähellä toisiaan. On tärkeää muistaa berberit, alkuperäiskansa Pohjois-Afrikasta. Pohjois-Afrikassa oli vahva kirkko ennen islamin tuloa. Tällä hetkellä berberien kansallisidentiteetti on vahvasti nousussa.

Pääkirkkokunnat arabimaailmassa

Koptiortodoksikirkko (Aleksandria)
 Syyrian ortodoksikirkko (Antiokia)
 Kreikan ortodoksikirkko (Konstantinopoli)
 Roomalaiskatolinen kirkko (Rooma)
 Maroniittikirkko
 Armenian ortodoksikirkko
 Kaldenian kirkko

Roomalaiskatoliset lähetystyöntekijät ovat perustaneet omat keskuksensa Libanoniin ja Kairoon. He perustivat kouluja ja panostivat hyvin yhteiskunnallisille alueille, varsinkin opetuslalle. Egyptissä kuitenkin katolinen kirkko on saanut omat kirkkonsa jäsenet paikallisista kopteista. On hyvä muistaa, että Lähi-idän alueella asuu jo pitkään muista kansakunnista tulleita ihmisiä ja länsimaalaisia. Osa heistä toi oman kirkkotaustansa uuteen asuinpaikkaansa, vaikka ihmiset itse saivat maan kansalaisuuden ja sekoittuivat paljon maan kansalaisten kanssa. Hyvä esim. ovat armenialaiset ja Armenian kirkko.

1900-luvulla protestanttiset lähetystyöntekijät, varsinkin amerikkalaiset, tulivat Lähi-itään ja perustivat protestanttisia kirkkoja, mm. presbyteeri- ja baptistikirkot. Muut protestanttiset kirkkokunnat ovat myös läsnä Lähi-idässä, mm. luterilainen, anglikaaninen, helluntailainen ja episkopaalinen kirkko. Protestantit saivat omat jäsenensä kristityistä väestöstä. Tällä hetkellä monessa Lähi-idän maassa on hyvin aktiivisia protestanttisia kirkkoja.

Tilanne Suomessa

Suomessa on kristittyjä melkein kaikista arabimaista ja kaikista sen etnisistä ryhmistä. Suurin osa kristityistä on perinteisistä kirkkokunnista eli katolisista ja ortodoksikirkoista mutta myös muista kirkkokunnista. Viime vuosina Suomen ev.lut. kirkkoon liittyminen on herättänyt kiinnostusta arabiaa puhuvien kristittyjen maahanmuuttajien joukossa. Monet ovat saaneet rippikouluopetusta, heidät on konfirmoitu ja he ovat liittyneet Suomen ev.lut. kirkkoon. Tämä ilmiö on yleinen maahanmuuttajien keskuudessa joka puolella maailmaa. Maahanmuuttajat pyrkivät sopeutumaan siihen maahan, missä he ovat ja myös pyrkivät sopeutumaan uuden kotimaansa kirkkoon. Suomen ev.lut. kirkon yksi tavoite on auttaa maahanmuuttajia löytämään oma kirkkonsa Suomen kirkosta. Tämä ilmiö on myös yleinen joka puolella maailmaa. Kuitenkaan kaikki maahanmuuttajat eivät halua vaihtaa omaa taustaansa ja kirkkokuntaansa toimiessaan seurakunnassa tai kirkon arabiankielisessä työssä. Ainoa poikkeus ovat Etelä-Sudanista tulleet kristityt.

Monesti arabimaailmasta tulleet kristityt näkevät, että oma vanha kirkko, olipa kyseessä ortodoksinen tai katolinen kirkko, joka on elänyt, pärjännyt ja säilynyt lähes kaksituhatta vuotta, on kirkkona luotettava ja takaa jatkuvuuden. Monet taas pelkäävät länsimaalaisten kirkkojen liberaalisuutta, joka on tullut puheenaiheeksi viime vuosina. Vaikka he mielellään osallistuvat arabiankieliseen ev.lut. kirkon toimintaan, monet heistä eivät halua vaihtaa omaa kirkkokuntaansa ja virallisesti liittyä ev.lut. kirkkoon.

Suomessa on vähän sellaisia arabimaista tulleita kristittyjä, joilla on islamilainen tausta, mutta heidän määränsä on kasvamassa. Kuitenkaan osa heistä ei halua olla esillä. Monet yrittävät välttää oman taustansa paljastamista. Osa muslimitaustaisista kristityistä on saanut kasteen vapaiden suuntien kirkoissa. Entiset muslimit kohtaavat jatkuvasti painetta oman muslimiyttäväpiirinsä, perheen ja yhteisön taholta.

Sudanilaiset Suomessa

Sudan on Afrikan alueellisesti suurin valtio. Sudanissa on useita etnisiä ryhmiä. Etelä- Sudanissa kristityt ovat enemmistönä. 1980-luvulla syttyi sota Etelä-Sudanin ja Sudanin hallituksen välillä. Satojatuhansia Etelä-Sudanin kristittyjä lähti sotaa pakoon. Tämän vuosituhannen alussa Suomeen saapui kiintiöpakolaisina eteläsudanilaisia kristittyjä. Suurin osa heistä on sijoitettu Ouluun, Vaasaan, Kokkolaan ja Vantaalle. Suurin osa heistä on lapsiperheitä ja monessa tapauksessa eivät aikuiset eivätkä lapset ole saaneet kotimaassaan kastetta sodan takia. Etelä-Sudanissa he kuuluivat moniin kirkkoyhteisöihin, suurin osa anglikaaniseen tai katoliseen sukuun. Suomeen tulon jälkeen

useimmat eteläsudanilaisista halusivat liittyä Suomen luterilaiseen kirkkoon. Heille järjestettiin monilla paikkakunnilla kaste- ja konfirmaatio-opetusta arabian kielellä.

Etelä-Sudanissa on monta kieltä ja monta murretta. Sudanilaiset käyttävät Sudanin arabiaa puhuessaan keskenään. Monet heistä ymmärtävät hyvin Egyptin arabiaa, koska suurin osa heistä saapui Suomeen kiintiöpakolaisina Egyptin kautta. Tällä hetkellä Etelä-Sudanin kristityille on omaa hengellistä toimintaa arabian kielellä Suomen luterilaisen kirkon tiloissa ja suurin osa heistä kuuluu Suomen ev.lut. kirkkoon. Eteläsudanilaiset ovat tiiviisti kiinni omassa yhteisössään. Monissa maissa, joissa on paljon kristittyjä Etelä-Sudanista, heille järjestetään omaa toimintaa. Osa heistä osallistuu myös muuhun seurakunnalliseen toimintaan. On hyvä järjestää eteläsudanilaisille omaa, muusta arabiankielisestä toiminnasta erillistä toimintaa. Mutta kannattaa myös jättää ovi auki muihin arabiankielisiin tapahtumiin. Useimmat eteläsudanilaiset lapset kuuluvat nyt ev.lut. kirkkoon. Niissä kouluissa, joissa on sudanilaisia lapsia, on tärkeä tarkistaa, ketkä heistä kuuluvat ev.lut. kirkon uskonnonopetukseen ja ketkä eivät. Monissa kouluissa on uutta se, että maahanmuuttaja- tai pakolaislapsi kuuluu ev.lut. uskonnonopetuksen piiriin. Samoin on tärkeää miettiä, millainen rippikoulu on paras nuorille eteläsudanilaisille. Heidän lukumääränsä on suuri eivätkä he ehkä vielä ole valmiita osallistumaan tavalliseen suomalaiseen rippikouluun.

Islamilaisesta taustasta kristityksi

Kristinusko kiinnostaa entistä enemmän muista uskontotaustoista tulevia maahanmuuttajia. On paljon muslimeja, jotka kysyvät ja jopa kääntyvät kristinuskoon. Jokaisen tilanne on yksilöllinen ja pitää käsitellä erikseen. Muslimitaustaiselle henkilölle kannattaa järjestää kasteopetus erikseen. Tällöin on hyvä varmistaa, että hän on jo osallistunut seurakunnan toimintaan sekä käynyt kirkossa ja raamattupiirissä riittävän paljon. Sellaisen Muslimin kanssa, joka tahtoo rippikouluopetusta ja haluaa liittyä Suomen kirkkoon, kannattaa käsitellä hyvin seuraavat asiat jo ennen kasteopetusta: Kolminaisuusoppi ja Jumaluusoppi Jeesuksen Jumaluudesta, risti ja sen merkitys, anteeksiantamus Jeesuksen veren kautta, elämä armosta ja hyvä elämä armon kautta. Tärkeää on myös kertoa Raamatusta ja Jumalan sanan merkityksestä kristinuskossa. Tällöin voi korostaa raamatunlukemisen tärkeyttä ja tarkoitusta. On hyvä aloittaa evankeliumeista, varsinkin Luukkaan ja Johanneksen evankeliumeista. Ajatukset siitä, miten edetä muslimitaustasta olevan henkilön kanssa vaihtelevat. Tärkeintä on kuitenkin se, että jokaisen henkilön tilanne ja tarpeet on huomioitava yksilöllisesti. Kasteopetusta kannattaa tarjota vasta sitten, kun huomaa selvästi, että ihminen on valmis siihen. Kiirehtiminen kasteeseen on tyypillinen virhe, joka yleensä tapahtuu muslimitaustasta olevien ihmisten kanssa.

Kastetta ei tule myöskään pitää julkisena asiana. On tärkeää antaa opetukselle tarpeeksi aikaa ja antaa ihmisen itse kypsyä ja olla halukas kasteeseen. Yksilöllinen prosessi kestää joskus parikin vuotta, ennen kuin ihminen on valmis kastepäätökseen. Kannattaa olla kärsivällinen.

Muslimitaustaiselle ihmiselle voisi järjestää henkilökohtaisia tapaamisia, joiden aikana pappi arvioi, milloin on sopiva aika aloittaa rippikoulu. On olemassa paljon negatiivisia kokemuksia, kun on kiirehditty rippikouluun ja kasteelle. On tärkeää myös analysoida niitä taustatekijöitä, jotka voivat olla osana pyyntöön saada kaste. On hyvä muistaa, että maahanmuuttaja kohtaa erilaisia paineita ja hän yrittää selvittää ja tulla hyväksytyksi. Joskus on myös muita syitä liittyä kirkkoon. Tämä ei tarkoita sitä, että tulisi epäillä ihmisiä, mutta harkinta osoittaa myös kirkon työntekijän vastuun kantamista tässä tärkeässä ratkaisussa. Kaste on tärkeä sakramentti ja aikuiselle ihmiselle, varsinkin toisesta uskontotaustasta tulevalle, sen tulee olla hyvin harkittu päätös. Kannattaa ehkä seurata jonkin aikaa ja muistaa, etteivät kaikki muslimit, jotka haluavat keskustella kristinuskosta ja Raamatusta ole valmiita ottamaan vastaan rippikouluopetusta. Joskus muslimi on etsimässä elämän

tarkoitusta ja haluaa kuulla Raamatusta ja kristinuskosta, koska omassa synnyinmaassa ei ollut tätä mahdollisuutta. Mutta silti hän ei joskus motivoitu enempään.

Kun pappi päättää kastaa muslimimaanmuuttajan, hänen kannattaa olla varovainen ja suojella maahanmuuttajan etua. Entinen muslimi tulee kohtaamaan kasteen jälkeen paljon painetta monelta taholta, jopa suomalaisilta. Monta kertaa kasteen jälkeen ihminen ajautuu kriisiin. On syytä olla varovainen ja antaa aikaa. Tyypillinen virhe on liika julkisuus alkuvaiheessa ja varsinkin kasteen jälkeen.

Joskus entistä muslimia pyydetään liian paljon puhumaan ja todistamaan seurakunnan eri tilaisuuksissa ja lähetyssesinaareissa. Niissä hän joutuu kertomaan omasta taustastaan ja muutoksestaan. Liika julkisuus alkuvaiheessa tekee vahinkoa ja tuo paineita. On erittäin tärkeää antaa hänelle aikaa olla ja kasvaa hengellisesti kristinuskossa ja vielä uudessa elämän kuviossa. On hyvä, että entinen muslimi ymmärtää, että hän itse tarvitsee aikaa sulattaa tapahtumia ja vahvistaa omaa identiteettiään. Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa uskonto ja erityisesti islam muodostavat tärkeän osan identiteetistä. On tärkeää antaa hänelle itselleen mahdollisuus päättää, milloin hän haluaa kertoa oman kokemuksensa kristityksi tulosta.

Identiteetti

Maahanmuuttajista keskustellessa aihepiiriin kuuluu aina identiteettikysymys. Tässä lyhyessä pohdinnassa ei ole tilaa käsitellä Lähi-idän ihmisten tärkeää Suomeen ja uuteen kulttuuriin sopeutumisen vaiheita. Mutta käsiteltäessä rippikoulua ja kastetta on syytä ymmärtää eri uskontoja ja ymmärtää uskonnon tilaa ihmisen identiteetissä.

Identiteetin muodostumisen painotukset voivat vaihdella maasta toiseen ja kulttuurista toiseen. Monesti arabiankielisissä maissa uskonnon merkitys osana identiteettiä on järjestyksessä heti sukupuolen jälkeen. Eli vahva mies- tai naisidentiteetti monesti on ensin ja sitten uskonnon määräävä identiteetti. Eräs muslimimies kertoi maahanmuuttajatyön seminaarissa, että hänen identiteettijärjestyksensä on seuraava: Olen mies, olen muslimi ja olen oman maani kansalainen. Tämä on hyvä esimerkki ja kertoo meille paljon uskonnon merkityksestä. Kansallinen identiteetti ei ole järjestyksessä niin vahva kuin yleensä Euroopan maissa. Esim. Suomessa suomalainen kansanidentiteetti on hyvin voimakas. Lähi-idän kulttuurissa uskonnon tuoma identiteetti on perustava ja usein oman kansallisuuden identiteetin edellä. Tämä ei ole tutkimuksen tulos, se on havaintoon ja kokemukseen perustuvaa. Tämä ei tarkoita sitä, että ihmiset eivät olisi isänmaallisia, vaan että uskonto on tärkeä osa ja sen vaikutus identiteettiin on käsin kosketeltava Lähi-idän alueella. Lähi-idän ihmiset, olivatpa he muslimeja, kristittyjä tai juutalaisia haluavat aina nähdä oman uskontonsa vahvana, vakaana ja ennen kaikkea muuttumattomana.

4.7 Ulkosuomalainen nuori rippikouluryhmässä

Ulla Kosonen, Merimieskirkko, Lontoo

Ulkosuomalaiset nuoret tulevat erilaisista kulttuureista ja uskonnollisista taustoista. Heidän kielelliset valmiutensa osallistua suomenkieliseen rippikouluopetukseen vaihtelevat. Sama pätee heidän suomalaisen yhteiskunnan ja (nuorisok)kulttuurin tuntemukseensa sekä uskonnolliseen perustietämykseensä.

Huomattava osa ulkomailla asuvista suomalaisista toivoo, että heidän lapsensa kastetaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäsenyyteen. Moni lähettää lapsensa Suomeen rippikouluun jos se vain

suinkin on mahdollista. Kirkon jäsenyys ja rippikoulu nähdään osana suomalaisuutta ja suomalaiseen perinteeseen kasvamista. Tämän lisäksi on mukana vahva halu jakaa lapsille omaa arvopohjaa sekä juurruttaa heitä itselle tuttuun uskonnolliseen kieleen ja ilmaisuun.

”Kun lapsi on rippikoulun käynyt, niin sitten on hoidettu minun vastuuni kirkollisesta kasvatuksesta”, totesi eräs äiti helpottuneena, kun lapsi pääsi Suomeen rippikouluun.

Rippikoulu luo yhteyden Suomessa asuviin omaisiin ja tarjoaa heille kanavan osallistua ulkomailla kasvavan sukulaislapsen elämään.

Suomalaismies lensi viikonlopuksi Lontooseen kummilapsensa konfirmaatioon. Kun pappi häntä kiitteli, oli vastaus yksiselitteinen: ”Tämä päivä varattiin kalenteriin jo 15 vuotta sitten.”

Minä rippikoululainen?

Suomalainen rippikoulu saattaa olla verrattain vieras ulkosuomalaiselle nuorelle. Jos hänellä ei ole Suomessa vertais- ja viiteryhmää, sen myötä voi puuttua ennakkotieto rippikoulun suosiosta sekä siihen liittyvistä tavoista ja perinteistä. Osa on saanut opastusta Suomessa asuvilta serkuilta ja ystäviltä. Toiset puolestaan osallistuvat vanhempien tai isovanhempien toiveesta rippikouluun epätietoisina siitä, mitä heille tarjotaan ja mitä heiltä odotetaan.

”Mitä odotan rippikoululta: En varsinaisesti juuri mitään. Katson mitä tapahtuu ja olen aktiivisesti mukana. Mitä haluaisin oppia: enemmän luterilaisuudesta ja löytää uusia puolia muista ja itsestä.” (X, 15-vuotias ulkosuomalainen rippikoululainen)

”Kai tulee olemaan oppitunteja kirkossa. Opin mitä opetetaan. En ole saanut mitään uskonnonopetusta, paitsi että jotain tiedän hinduista. Toivon että tutustun uusiin ihmisiin.” (Y, 16-vuotias ulkosuomalainen rippikoululainen)

Monissa maissa rippikoulukäytännöt poikkeavat suuresti suomalaisesta mallista (mm. rippikoululaisen ikä, oletettu seurakuntaan sitoutumisen aste, konfirmaation merkitys, jne.).

”Moi, nyt iski paniikki. Musta tuntuu, että olen ymmärtänyt konfirmaation aivan väärin. Ajattelin, että Suomessa se on ’pakollinen’, ilman sitä en voi tulla kummiksi ja saada kirkkohäitä ja et’ melkein kaikki mun ikäset menevät riparille...mutta tänään kun kävin (paikallisen seurakunnan) konfirmaatioon valmistautujien ryhmässä (osana seurakuntaan tutustumista), musta alkoi tuntua, että se on valtava päätös ja uskonnollinen kokemus. Paikalla oli vain kuusi ihmistä...8-50-vuotiasta... ja kaikki oli tosi uskovaisia. Onko se vain tässä maassa, että täytyy todella ajatella ja tuntea uskonto. Mulle tuli olo, että oon väärässä paikassa, koska ne muut tiesivät niin paljon ja olivat ilmeisesti todella sitoutuneita kaikkiin kirkon touhuihin.” (Z, 15-vuotias ulkosuomalainen rippikoululainen)

Usko, elämä ja rukouksen pohtiminen nousee rippikoulussa nuoren omasta elämäntodellisuudesta ja kokemusmaailmasta. Näiden saaminen käyttövoimaksi voi teettää ’ylimääräistä’ työtä niin vetäjille kuin nuorelle. Sitouttaminen ja perehdyttäminen rippikouluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on kuitenkin tärkeää.

Jos rippikoululainen ei voi olla paikalla ennen perusjaksoa, yhteydenpito tapahtuu todennäköisesti sähköpostitse ja postitse. Nuorelle ja hänen perheelleen on hyvä toimittaa oleellinen materiaali

etukäteen. Ulkomailla tapahtuvaa seurakuntaan tutustumista auttaa, mikäli nuorella on käytössään kyseisen maan kielellä oleva rippikoulun esittelykirje. Siinä tulisi olla

- tarvittavat yhteystiedot
- tieto rippikoulun tavoitteista, sisällöstä sekä toteutuksesta
- lista rippikoulun opetusmateriaalista
- esittelykirjanen Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta
- perustieto suomalaisesta kotiseurakunnasta
- suomen evankelis-luterilaisen kirkon ulkosuomalaisyön ja/tai Suomen Merimieskirkko ry:n yhteystiedot.

Rippikoulun lähtökohta ja perusta on seurakuntayhteys. Vetäjän työtä auttaa, jos hänellä on perustieto ulkosuomalaisen nuoren seurakunna(i)sta: Mikä on olemassaoleva tai mahdollinen seurakuntayhteys suomalaisen kotiseurakunnan rinnalla? Mitä haasteita tämä tuo opettajalle tiedollisesti ja taidollisesti? Mitä keinoja vetäjällä on vahvistaa nuoren yhteyttä seurakuntaan?

”Ken taitaa suomen kielen...”?

Nuori ei ole tusinatavaraa, ei myöskään ulkosuomalainen nuori. Joitakin ryhmytyksiä lienee kuitenkin mahdollista tehdä yleisellä tasolla. Ohessa on viisi esimerkkiä ulkosuomalaisen nuoren perhetaustasta.

Toinen vanhemmista on suomalainen. Perinteisesti suomalainen vanhempi on ollut äiti, mutta nykyään myös yhä useammin isä, joka on mennyt naimisiin ulkomailla. Nuori on syntynyt ja kasvanut Suomen ulkopuolella.

Molemmat vanhemmat ovat suomalaisia. Perhe on muuttanut ulkomaille toisen vanhemman työn vuoksi pitkäaikaisesti tai pysyvästi.

Molemmat vanhemmat ovat suomalaisia. Perhe on asunut vuoroin Suomessa, vuoroin ulkomailla vanhempien työn vuoksi. Nuori on saattanut kasvaa useissa maissa ja kulttuuripiireissä. Nuori käy kenties kansainvälistä koulua ja näkee itsensä pikemminkin kosmopoliittina kuin suomalaisena.

Molemmat vanhemmat ovat suomalaisia / toinen vanhemmista on suomalainen. Tällä hetkellä perhe asuu Suomessa. Perhe on asunut ulkomailla, kenties yhdessä, kenties useammassa maassa. Nuori on syntynyt joko ulkomailla tai Suomessa.

Toinen isovanhemmista – käytännössä lähes aina isoäiti – on suomalainen. Suomalaissyntyinen vanhempi ei ole elänyt suomalaisessa kulttuurissa, mutta arvostaa suomalaisia juuriaan ja haluaa antaa omalle lapselleen tuntuman tähän perintöön. Nuorelle Suomi on vieras maana ja kielenä.

Suomen (/ruotsin) kielen taito ja suomalaisen kulttuurin ymmärrys vaihtelee riippuen perheen arkikielestä sekä siitä, missä kielellisessä ja kulttuurisessa ympäristössä nuori on kasvanut. Vaikka nuoren koti- ja äidinkieli olisi suomi, saattaa esimerkiksi englannin taito olla vahvempi, jos se on hänen käyttökielensä koulussa ja ystäväpiirissä. Ulkosuomalaisen nuoren kielitaitoa voi ryhmitellä vaikkapa seuraavasti:

- nuori ei puhu tai ymmärrä suomea (/ruotsia)
- nuori ymmärtää suomea (/ruotsia) hiukan ja puhuu jonkun verran
- nuori puhuu melko hyvää suomea (/ruotsia) ja ymmärtää kieltä hyvin

Jos nuori ei ole käynyt koulua Suomessa, saattaa hänen luku- ja kirjoitustaitonsa suomeksi (/ruotsiksi) olla vaillinainen, vaikka puhekieli olisi sujuvaa. Nuorella on oikeus valita lukemista ja kirjoittamista vaativissa tehtävissä itselleen vahvin kieli.

Nuoren kanssa kannattaa sopia luontevasti ja avoimesti pelisäännöt kielen suhteen. Ennakkoon voi keskustella nuoren kanssa kahden kesken ja todeta tilanne sen jälkeen ryhmässä. Joustovaraa tarvitaan matkan varrella suuntaan tai toiseen. Tässä kannattaa olla kuulolla ja edetä nuoren tarpeista käsin. Vetäjän oman kielitaidon mahdollinen rajallisuus tai riittämättömyys tulee pohtia asiatasolla ja miettiä ratkaisumallit etukäteen, ei asettaa niitä nuoren ongelmaksi rippikoulun aikana.

Perheen sisällä sisarusten kielitaito saattaa vaihdella suurestikin. Vaikka samassa seurakunnassa olisi aikaisemmin ollut rippikoululaisena vanhempia sisaruksia, on jokaisen nuoren kanssa hyvä sopia kielelliset pelisäännöt yksilöllisesti.

Apulanta ja muita merkillisyyksiä

Suomalaisuudella ei ole välttämättä liittymäkohtaa ulkosuomalaisen nuoren arkeen. Vaikka hän olisi taustastaan ylpeä, saattaa suomalaisuuteen osana omaa identiteettiä liittyä epävarmuutta, uteliaisuutta ja ristiriitaisia tunteita.

Ulkosuomalaiselle nuorelle rippikoulu merkitsee myös suomalaisuuskasvatusta. Ulkosuomalaisen nuoren silmissä suomalaisuus on vahvasti vanhempien ja isovanhempien kulttuuria. Nuori haluaa kuitenkin luoda yleensä oman Suomi-kuvan, ei astua vanhempiensa saappaisiin. Hän saattaa nähdä rippikoulun pikemminkin osana suomalaisuutta kuin kristillisenä kasteopetuksena.

Monille Suomi on ”lomaa, lumilautailua ja liikkumisen vapautta”. Toisaalta Suomi saattaa muistuttaa kiusallisista tilanteista, kun joutuu irti tutusta ja turvallisesta eikä ymmärrä, mitä ympärillä tapahtuu. Suomeen liittyy sauna, salmiakki ja ruisleipä, joista osa ei saa tarpeekseen ja joita toiset puolestaan karttavat.

Ikätovereidensa seurassa ulkomailta tuleva nuori tuntee kenties hämmennystä ja vierautta. Jotkut ovat hävenneet kouluympäristössä outoa kotikieltään ja tehneet selkeän pesäeron siihen. Suomessa kielitaidon puuttuminen voi herättää harmistumista ja haluttomuutta kommunikoida suomeksi. Toiset puolestaan haluavat löytää uudelleen kerran opitun kielitaidon tai vahvistaa sitä. He saattavat kuitenkin arastella omaa kielitaitoaan peläten tulevansa väärin ymmärretyiksi, nolatuiksi tai ymmärtävänsä jotain oleellista väärin.

Nuori saattaa kuulla esimerkiksi keskustelun Apulannasta tai Tehosekoittimesta tuntematta suomalaista musiikkia. Jos hän kysyy sanojen merkitystä äidiltään, voi seuraava Apulanta-keskustelu nuorisoporukassa saada yllättävän käänteen...

Ryhmä matkalla

Juuristaan ja kansalaisuudestaan huolimatta ulkosuomalainen nuori tuntee usein olevansa Suomessa ulkomailla.

Ulkomailta tuleva nuori saattaa hakea omaa paikkaansa ryhmässä jännittävän kielen ja kulttuurin taitajana, johon halutaan tutustua ja samastua. Tällöin on riskinä, että rippikouluryhmä jakautuu nuorten kielitaidon mukaan – osa nuorista elää rippikouluaikaa englanniksi. Näin voi käydä, vaikka

ulkosuomalainen nuori ei niin toivoisikaan. Hän haluaisi kenties puhua ja oppia suomea, Suomesta tulevat haluavat sen sijaan puhua englantia.

Jos nuori ei löydä omaa paikkaansa ryhmässä tai häntä ei siihen hyväksytä, epävarmuus voi ilmetä syrjään vetäytymisenä tai uhoamisena.

Rippikoulun vetäjä joutuu vaativaan tilanteeseen: kuinka saada rippikoulu ja ryhmä toimimaan siten, että niin suomalaisten kuin ulkosuomalais(t)en tarpeet tulevat otetuiksi huomioon. Parhaimmillaan tämänsuuntainen jännite lisää vuorovaikutusta ja auttaa nuoria ymmärtämään toinen toistaan sekä ylipäättään erilaisista taustoista tulevia ihmisiä.

Kielellisen, kulttuurisen – ja myös uskonnollisen – moninaisuuden voi ottaa osaksi opetustilanteita. Käytännössä tämä voi tarkoittaa muun muassa:

- Uusien laulujen löytämistä.
- Raamatun merkitykseen ja sisältöön tutustumista nimien ja käännösten avulla.
- Kristinuskon avainkäsitteiden ja kirkkovuoden merkityksen pohtimista sen pohjalta, miten ne ymmärretään eri kielissä.
- Jumalanpalveluksen yhteisiin, kulttuurikontekstista riippumattomiin osiin tutustumista.
- Maan tuntemuksen hyödyntämistä ajankohtaisissa kysymyksissä (ekologia, yhteiskunta, ekumenia, uskontojen rinnakkaiselo tai niiden väliset ristiriidat, lähetystyö, jne.).

Ryhmä törmää epäilemättä kielellisiin kimmelluksiin ja kulttuurisiin kysymyksiin. Merkittävä haaste rippikoulun vetäjälle onkin ryhmätilanteiden luotsaaminen ja rippikoululaisten ryhmäyttäminen siten, että siellä on tilaa niin epävarmuudelle kuin oppimisen ilollekin.

Kasteen ja opetuksen välimatka

Rippikoulu on seurakunnan antamaa kasteopetusta. Kasteessa meidät otetaan yhtäaikaista Kristuksen maailmanlaajuisen kirkon ja paikallisen seurakunnan yhteyteen. Me kristityt kuulumme siis samalla sekä ”yhteen, pyhään, yhteiseen ja apostoliseen kirkkoon” että omaan kirkko- ja tunnustuskuntaamme. Jälkimmäiset ovat moni-ilmeisiä tavoiltaan, nimiltään ja käytännöiltään.

Ulkosuomalainen nuori, joka osallistuu rippikouluun Suomessa, on todennäköisesti kastettu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäsen. Identiteetin mieltäminen luterilaiseksi ei ole kuitenkaan itsestäänselvyys.

Kirkollinen ja uskonnollinen moninaisuus on vahvan arkinen elämänosa nuorille, jotka tulevat ulkomailta. Tärkeänä kysymyksenä on oman itsen paikantaminen ja kysymys kuulumisesta. Mihin minä kuulun? Millä perusteilla? Martti Luther saattaa olla tuntematon nimi suurelle osalle; luterilaisuus puolestaan sana, jonka tunnistaa, mutta jonka sisältöä ei tunneta.

Monikulttuurisesta taustasta tuleville nuorille kysymys uskonnosta voi liittyä omaan identiteettiin syvemmin. Täytyykö olla luterilainen ollakseen suomalainen? Ulkosuomalaisten nuorten lisäksi saman kysymyksen toteavat monet pakolaiset ja maahanmuuttajat.

Ulkosuomalaisilla nuorilla on hyvin eritasoiset kokemukselliset ja tiedolliset taustat rippikouluun tullessaan. Oppimismotivaation kannalta moninaisuus on opettajalle haastavaa, koska opetuksen tulisi lähteä rippikoululaisen omista kysymyksistä ja tietotasosta.

Ääripää 1: Ei lainkaan uskonnonopetusta ja/tai kokemusta uskonnollisuudesta ja uskonnon harjoittamisesta. Kristilliset peruskäsitteet ovat hämärän peitossa. Uskonnollisille kokemuksille ei ole olemassa käsitemaailmaa eikä ilmaisuille ja pohdinnoille kiinnityspintaa.

Ääripää 2: Uskonnollisesti ”täysinoppineita”. Kirkon koulussa säännölliset hartaudet sekä vankka raamattu- ja uskonopin opetus. Perhe on aktiivisesti ja sitoutuneesti mukana paikallisessa seurakunnassaan (joka ei välttämättä luterilainen).

Yllä mainitut ääripäät korostavat lähinnä sitä, että Suomen ulkopuolella kasvaneilla nuorilla ei ole vastaavaa yhtenäistä kokemuksellista ja tiedollista taustaa kuin tyypillisen suomalaiskirkollisen elämänkaaren ja koulun uskonnonopetuksen läpäisseillä nuorilla Suomessa.

Ihmisen elämänkaaren (eri ikäkausien haasteet ja kirkon läsnäolo niiden äärellä) läpikäyminen ja pohtiminen yhdessä on yksi toimiva tapa kartoittaa nuorten kokemustaustaa. Samanaikaisesti se auttaa nuorta hahmottamaan kirkon jäsenyyden merkitystä ja ulottuvuuksia.

Joitakin huomioita rippikouluopetuksen sisällöllisistä teemoista:

- useiden ulkosuomalaisten nuorten elämä on perhekeskeisempää ja rajatumpaa (esimerkiksi liikkuminen, kotiintuloajat, ruokailu ja perheen yhteinen aika) kuin Suomessa asuvien nuorten
- hienovaraisuus, kun puhutaan seksuaalisuudesta – tämä vaihtelee suuresti riippuen siitä, mistä kulttuuripiiristä nuori tulee
- kristinuskon historia: tarjoaa samalla pohjan keskusteluun ekumeniasta ja mahdollisuuden rippikoululaisten kirkollisten perinteiden ja kokemusten peilaamiseen
- Jumalan kuvana ja ihmisinä rinta rinnan: uskonnollisen, etnisen, kielellisen ja kansallisen tasa-arvon ilmaiseminen joka tasolla – piilorasismi pilkahtaa Suomessa yllättävän usein
- jumalanpalveluselämä: tavoitteena sen ymmärtäminen, miksi kristityt viettävät jumalanpalvelusta sekä tunnustuskunnasta ja perinteestä riippumattomien yhteisten jumalanpalveluksen osien löytäminen
- Raamattu: ulkosuomalaisilla nuorilla ei aina ole perustietoa ja ymmärrystä Raamatun rakenteesta, synnystä, sisällöstä ja merkityksestä kristityille
- joka tasolla nuorten omakohtaisen taustan mielessä pitäminen sekä samalla yhteisöllisyyden etsiminen ja vahvistaminen
- rippikoulun ulkoläksyt – merkitys ja motivointi: mistä tulevat? mikä käyttötarkoitus? miksi opetellaan ulkoa?

Tietolaatikko

Poikamme ja tyttömme maailmalla

- Varhainen lähsiirtolaisuus
 - 1500- ja 1600-lukujen taitteessa muutettiin Keski-Ruotsin asumattomille metsäseuduille.
 - Myös itään muutettiin, pääasiassa Inkerinmaalle, Karjalan kannakselle ja Pietariin.
 - Kolmas, edellisiä vähäisempi muuttoliikenne suuntautui Pohjois-Norjaan.
- Pohjois-Amerikka
 - Nk. Delaware-siirtolaisuus 1600-luvulla.

- 1800-luvun loppupuolella alkoi mittavampi muuttoaalto, joka huipentui 1800-1900-lukujen vaihteessa.
 - Ennen toista maailmansotaa Amerikkaan muutti kaikkiaan noin 370 000 suomalaista.
 - Ruotsiin suuntautunut siirtolaisuus 1950-luvulta 1970-luvun alkuun edustaa Amerikkaan suuntautuneen muuttokauden ohella toista päävirtausta .
 - Pohjoismaiden ulkopuoliseen Eurooppaan muuttaneista valtaosa on perinteisesti ollut naisia, jotka ovat aluksi lähteneet kieltä oppimaan kesätöihin tai opiskelemaan. Avioliitto on ollut tavallinen syy asettua pysyvästi uuteen maahan.
 - Suomalaisiirtolaisuus tänään
 - Tyypillinen maastamuuttaja on hyvin koulutettu henkilö, joka lähtee ulkomaille määrääjäksi tavoitteenaan kartuttaa kielitaitoa ja ammatillista osaamista. Lyhyeksi elämänvaiheeksi tarkoitettu jakso saattaa myös muodostua pysyväksi.
 - Uusien elämäkokemusten hankkiminen ja ihmissuhteet ovat myös yleistynyt peruste maastamuutolle.
 - Nykypäivän suomalaissiirtolaisuutta edustavat myös nk. kausisiirtolaiset, jotka viettävät ulkomailla (esim. Espanjassa) osan vuotta.
 - Ensimmäisen ja toisen polven ulkosuomalaisia asuu maailmalla yli 600 000.
- (Korkiasaari, J. Suomalaiset maailmalla, www.migrationinstitute.fi)

5 Kristittynä Suomessa –kirjan käyttö rippikoulussa

Kirja on kirjoitettu täydentämään piispainkokouksen hyväksymiä rippikoulun oppikirjoja ja opettajan oppaita. Siksi tässä kirjassa ei ole esimerkiksi paneuduttu Rippikoulusuunnitelma 2001:n rukous-koriin, vaan ajatellaan, että tämän osa-alueen toteutuksessa hyödynnetään jo kirjoitettua materiaalia soveltuvin osin. Kirja on kirjoitettu vastaamaan yleisimpiin maahanmuuttajien ja ulkosuomalaisten nuorten kysymyksiin. Se toimii siis apuna orientoitumisessa suomalaisen kirkon tapaan uskoa ja elää uskoaan arjessa.

Kirja jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa (luku 1) painopiste on kirkon uskon kysymyksissä ja toisessa (luvut 2-3) kuvataan kirkkomme toimintaa ja käytäntöjä.

Kirjan kappaleiden lomaan on koottu keskustelukysymyksiä. Ne ovat erityyppisiä. Osaan liittyy valmiiksi kirjoitettuja väitteitä tai oletuksia, koska joidenkin teemojen kohdalla keskustelun käynnistymistä voi helpottaa se, että joitakin näkökulmia on kirjoitettu valmiiksi.

Osa keskustelukysymyksistä on suunniteltu siten, että ne jatkavat kirjoitetun tekstin pohdiskelua tai pyrkivät tuottamaan opetustilanteeseen useita näkökulmia. Kysymysten aihepiiristä ei siis välttämättä ole kirjoitettua tekstiä. Tällöin opetuskeskustelu toimii tekstin laajentavana ja monipuolistavana välineenä.

Ensimmäiseen lukuun ei ole otettu sitaatteja Katekismuksesta, koska lähtökohtana on ollut periaate, että seurakunnat hankkivat rippikouluun osallistuville omankielisen ja/tai suomenkielisen Katekismuksen.

Rippikoulun suunnittelussa ja oppimiskokonaisuuksien/tapaamisten suunnittelussa ja pedagogisessa toteutuksessa suositellaan käytettäväksi jo olemassa olevaa rippikouluaineistoa ja hyväksytyjä oppikirjoja.

Liite 1**Kirjallisuutta ja materiaalia**

Katekismuksen käännökset:

- arabia, englantia, espanja, kiina, latina, ranska, ruotsi, unkari, venäjä, tulossa saksa ja viro. Tilaukset: Kirkkohallitus, Tuula Lonkainen, puh. (09) 1802 218, tuula.lonkainen@evl.fi
- <http://www.evl.fi/english/catechism.pdf> (Englanninkielinen katekismus Kirkkoverkossa)

Elämä – usko – rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2001:10.

- Life – faith – prayer. Confirmation training Plan 2001. Publications of the Church Council of Evangelical Lutheran Church of Finland 2002:1
- Livet – tron – bönen. Plan för konfirmandarbetet 2001. Ev.luth. kyrkan i Finland. Kyrkostyrelsens publikationer 2002:1.

Rippikouluopas I. Kirkkohallituksen toiminnallinen osasto 2002

- Handledning för konfirmandarbete I. Kyrkostyrelsen/Verksamhetsavdelningen 2002

Rippikouluopas II. Kirkkohallituksen toiminnallinen osasto 2003.

Rippikouluopas III. Kirkkohallituksen toiminnallinen osasto 2004.

- Rippikoulusuunnitelmat ja -oppaat ovat tilattavissa Kirkkohallituksen julkaisumyynnistä (09) 1802 315; julkaisumyynti@evl.fi
- Beställningar: Kyrkostyrelsens publikations försäljning (09)1802 315; julkaisumyynti@evl.fi

Piispainkokouksen hyväksymät rippikoulun oppikirjat ja opettajan oppaat:

Elämänpuu-kirjat. Rippikoululaisen kirja ja opettajan kirja. Mikko Aalto, Lasse Heikkilä, Anna-Mari Kaskinen, Jussi Miettinen, Päivi Puhakka, Teuvo V. Riikonen. Kirjapaja Oy 2002.

Löytöretki-kirjat. Rippikoululaisen työkirja ja rippikouluohjaajan opas. Heli ja Lassi Pruuki. LK-kirjat/Lasten keskus 2002.

- Rippikoululaisen kirja käännetty englanniksi (A Journey of Discovery)

Oma ripari ja Ohjaajan ripari -kirjat. Katarina Engström, Markku Pyysiäinen, Hannele Repo, Timo Ryhänen. WSOY 2002.

- Rippikoululaisen kirja on käännetty englanniksi (Just for Me) ja venäjäksi.

Sanktus-kirjat. Rippikoululaisen kirja ja opettajan kirja. Helena Castrén, Eero Jokela, Jukka Metsäniemi, Jari Oksanen, Kaisa Raittila, Pekka Saarainen, Mari Torri-Tuominen. Kirjapaja Oy 2002.

Tunnetko tien -kirjat. Rippikoulun oppikirja ja opettajanopas. Timo ja Marjatta Junkkaala. Kirjapaja Oy 2002.

Quo Vadis? Uskon käsikirja nuorelle ja opettajan opas. Jarmo Kokkonen, Terhi Paananen ja Kati Pirttimaa. Otava 2005.

Elämä kutsuu. Aikuisriippikoulukirja. Kirjapaja 2004.

Muita rippikoulukirjoja:

Rippikoulun käsikirja. Heli Aaltonen, Lassi Pruuki, Pekka Saarainen. Kirjapaja Oy 2004.

Kartalla. Rippikoulutyön käsikirja. Antero Rissanen. LK-kirjat/Lasten keskus 1998.

Maahanmuuttaja- ja ulkosuomalaistyön materiaaleja:

Tervetuloa Suomeen – Welcome to Finland –esite. Saatavana Kirkkohallituksen julkaisumyynnistä (09) 1802 315, julkaisumyynti@evl.fi

- englanniksi, ranskaksi, venäjäksi, arabiaksi, somaliksi
- monistemuodossa ruotsiksi ja persiaksi.

Uusi elämän lanka. Kirkon maahanmuuttajatyön esite. Kirkkohallitus 2003.

Evankeliumi ja kulttuurit. Suomen ekumeenisen neuvoston julkaisuja 1997.

Charta Oecumenica & ekumenian hyvät tavat. Suomen ekumeenisen neuvoston julkaisuja 2003.

Suomalaiset maailmalla. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Ulkosuomalaisten osoitteisto.

Kansan kirkosta - kansojen kirkoksi. Kirkkohallituksen asettaman monikulttuurisuustyöryhmän mietintö. Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 1999:2.

Suunnista uskontojen maailmassa. Dialogiopas seurakunnille. Suomen ev.lut kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2003:3.

Turvassa? Maahanmuuttajat ja turvallisuus. Virikkeitä ja materiaalia lähimmäisen päivään. Kirkkohallitus 2004.

Friidu. Tyttöjen ja naisten ihmisoikeudet. Rosa Puhakainen. Kauhavan kirjapaino Oy 2004.

Todistukset:

Englanninkielinen kastetodistus. Tiedustelut Kansainvälinen seurakunta, <http://www.church.fi/>

Englanninkielinen konfirmaatiododistus. Tiedustelut LK-kirjat, www.lastenkeskus.fi

Nettiosoitteita

www.evl.fi/kkh/to/kkn/rippikoulu

www.evl.fi/ulkosuomalaiset

www.evl.fi/kkh/to/m_muutt/ktmmk.html (maahanmuuttajatyö)

www.verkkokirkko.fi (jumalanpalveluksia ja kirkollisia toimituksia)